

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
 Pentru România și strălănită:
 Pe un an . . . 40.— franci
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA

și
 ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
 INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrise nu se in-
 napotază.

Cronică din România.

Inceput de vacanță. — Oameni vechi, spirit nou. — În așteptarea unei opere de uniune morală în sinul poporului. — Evenimentele externe. — Ce va fi? — Incidentul de graniță la frontiera cu Bulgaria. — Presa bulgară și incidentul. — Calmul român. — România și Europa. — Intervenția în Albania.

București, 27 Iunie v. 1914.

Încă o vacanță. Universitatea, școlile încep iarăși să fie cunrinse de liniștea stuporilor goale de albine. Parlamentul s'a închis. Prin ministere prima serie de funcționari care trebuie să profite de concediul de o lună la care le dă dreptul legea, se pregătește de plecare. Adică vorba vine de plecare. Ei vor rămâne, în cea mai mare parte, tot la București să-și poarte uritul pe ulițele aprinse ca un cupțor ale capitalei noastre. Aci își vor „restaura” puterile, spre a se reintoarce iarăși la jugul slujbei monotone, ducând pe umerii lor de mici funcționari imensa mașină a birocrației române. Peste tot viața orășenească sub toate multiplele ei aspecte se împuținează. Zgomotul urias care izbucnește din funcțiunea multiplelor ei forme vitale începe să scadă, topit pare că de căldura înăbușitoare a acestui sfârșit de lunie excepțional de cald și excepțional de ploios, în același timp. Toți factorii „autorizați” se grăbesc să-și găsească undeva un colț de hodină.

Și astfel în timp ce pe întinsul nesfârșit al câmpiilor acoperite de oceanul auriu și verde al holdelor de grâu și de porumb, imensa mulțime a neamului care produce, își încordează forțele într-o muncă uriasă, spre a strânge rodul bogat al pământului și al sudoarei frunții sale, lumea care consumă începe să se afunde din ce în ce mai mult în amortirea somnolentă, în care numai o singură funcțiune își păstrează intactă integritatea activității sale, cea a *stomacului*.

Aceasta este logica vieții. Așa a fost, așa este și așa va fi în viitor încă mulți ani de-a rândul, de sigur. Anii se urmează, putem zice, parafrazând o vorbă franceză, și se aseamănă. Alte măști aceeași piesă.

Și totuși, pentru cine observă lucrurile mai adânc, pare că nu este aceeași piesă. Se pare că de astă dată s'a întâmplat tocmai dimpotrivă, măștile au rămas aceleși, însă piesa s'a schimbat.

Căci deși lumea a început să plece în vilegiatură, deși parlamentul s'a închis, deși activitatea politică s'a potolit, sufletele nu se pot liniști.

Nici cei cari pleacă, nu se pot adânci în uitarea fericită a omului care-și poate permite luxul unei retrageri patriarhale în vre-un colț fermecător al planetei noastre, nici cei cari rămân, la câmp, sau în oraș, nu voiesc să se afunde în resemnarea placidă a omului care nu are nimica de sperat.

Cauza este că preocupările oamenilor de azi cari au rămas aceiași nu sunt identice cu cele de ieri. Este anul de când o nouă conștiință a răspunderii și a datoriei se incumbă celor care conduc, a venit să înlocuiască frivolitatea, care făcea altă dată din viața politică un sport, din alegerile parlamentare, și din luptele parlamentare o farsă, interesele externe ale țării o chestiune a cărei grije trebuia să o poarte cei dela Viena.

Această nouă schimbare se poate vedea într-o mulțime de lucruri dar pentru moment ea se concretizează minunat în marea preocupare care predomină acum întreaga viață internă a țării și care este chestiunea restabilirii echilibrului politic și economic din sinul poporului român de dincoace de Carpați și care va aduce după sine restabilirea unității morale înăuntrul acestui popor.

Chestiunea aceasta care a fost ridicată în plină pace, fără de nici o presiune a masselor

populare, — care au mers cântând întru apărarea țării — caracterizează minunat actuala întorsătură a spiritului public în România. Ea atinge însă în același timp și toate interesele, toate credințele opuse.

Iată de ce, în anul acesta, am avut, pentru prima dată, în luptele politice ce s'au desfășurat, icoana unor ciocniri reale de interese, de sentimente, de credințe, de pasiuni divergente. Iată de ce cu tot cuvântul suspendării de ostilități rostit din diversele lagăre, valorile răscolite ale pasiunilor nu voiesc să se potolească, cum se făcea altă dată, ca la comandă. Sufletele peste tot rămân încordate într-o așteptare neliniștită care face din vacanța ce se deschide nu un timp de reculegere de oboselile de până acum, ci o pregătire nervoasă pentru aprișele sfiorări ce vor să vie.

Dar ceea ce face că acest început de vacanță să se deosebească total de cele trecute nu este numai situația internă, ci și neașteptatele evenimente externe.

Pe când în alți ani stagnarea politică din afară și din lăuntru impunea ziarelor necesitatea de a transforma pe vre-un biet Pantelimon în cine știe ce erou gigantic de melodramă, spre a sătura astfel setea de senzație a unui anume public pervertit, acum lucrurile cele mai uimitoare se urmează în chip vertiginos.

Se pare că de vre-o doi ani stăm pe un teren ce este gata să se zguduie la fiecare clipă, amenințând alcătuirile politice și internaționale cele mai solide. Iar centrul acestui teren vulcanic este în apropierea noastră cea mai nemijlocită, astfel că nu este una singură din comotivunile produse care să nu aibă atingere directă sau indirectă cu statul român.

Astfel chestiunea revoltei epiroților, războiul greco-turc care devenise iminent și a cărui primejdie nu e încă înlăturată chestiunea lui Essad, a rebelilor albanezi și acum în urmă a prințului de Wied sunt evenimente care s'au ivit în interval de câteva săptămâni.

Bietul prinț de Wied cine poate descrie așa cum se cuvine dramatismul situațiunii sale de leu prins în cușca pe care Europa lipsită de suflet i-a întins-o. Fiecare clipă din viața lui de vre-o două luni este de un tragic mișcător și totuși această tragedie a fost întrecută de alta și mai grozavă, nu numai prin caracterul ei dezastruos dar și prin proporția personajelor și prin urmările acestui dezastru. Este vorba de nenorocirea marelui arhiduce care a mișcat adânc opinia publică de dincoace. A murit marele arhiduce, voința cea mai puternică și capul cel mai luminat al Austro-Ungariei. Singurul braț care putea să înfăptuiască un bloc puternic de state și neamuri, în centrul Europei unite, în dorința de muncă și de cultură pe cale pacinică, prin jertfirea intereselor de coterie care se opun unei asemenea opere în scopuri particulariste.

După el ce va fi?

Iată întrebarea care se pune în sufletul tuturor de aici cu o strângere de inimă prevestitoare de furtună?

Pe când astfel lucrurile de peste hotare se desvoltă într-o complicație din ce în ce mai primejdioasă, un fapt sângeros și mișlesc vine să ne anunțe că în spre granița de sud mocnește o ură nestăpănită în contra noastră.

Telegramele v'au adus știrea atacului asupra grănicerilor români care a avut de urmărire un mort și un rănit. Nu voi repeta deci aici povestirea lui. Voi spune un cuvânt numai despre cinizmul cu care Bulgarii comentează acest asasinat.

Presa noastră de aci care își ia informațiile asupra Bulgariei numai prin intermediul agențiilor străine, ale căror știri sunt trecute prin cenzura bulgară, când nu sunt inspirate, corespondenților binevoitori, deadreptul de politicieni din Bulgaria, nu prea știe, cam ce să scrie acolo despre noi.

Toate ziarele din Sofia vorbesc despre acest asasinat ca despre o provocare a României. Pentru ele asasinul este un erou, iar Români niște bandiți.

Citez aici la întâmplare câteva pasagi dintr'un prim articol apărut într'unul din aceste ziare „Kambana”, care trece drept organ — clandestin ce e drept — al cercurilor palatiste.

Iată ce spune „Kambana” în Nr. 1915 din 24 Iunie:

„După ce am arătat toată netemeinicia alarmei pe care a ridicat-o presa română asupra incidentului sângeros dela graniță, ne simțim dator să lămurim incidentul și sub alte aspecte ale lui.

„Incidentul a lămurit că relațiile între armata română și bulgară nu sunt bune. Români păstrează o atitudine de sfidare și de provocare, Bulgarii mândri își păzesc onoarea lor.

„Români să se silească a pricepe situația; altfel incidentele se vor înmulți, nu se vor împușina.

„La noi fiecare știe, bătrâni, tineri și copii, știu că Români au intrat ca niște bandiți în patria noastră lipsită de apărare. Ei n'au întâlnit armate bulgare, destoinicia nu și-au încercat-o pe câmpul de onoare. Acest „război”, această „campanie” o glorifică de un an de zile presa română, însuși regele ei, ba chiar și împăratul Rusiei a venit să o înalțe ca pe un fapt mare strălucit.

„Aceasta a dat naștere în spiritul soldatului român la o opinie cu totul greșită față de soldatul bulgar.

„— Ce e bulgarul, întreabă soldatul român și își răspunde:

— Un nimic, un nevolnic, l-am luat țara, averea, l-am învins, l-am umilit și însuși împăratul rus mă admiră.

„Dar soldatul bulgar știe că tot ce gândește soldatul român e fals, că el e indus în eroare de o presă parvenită. de aceea când acela îndrăznește să păsească peste graniță, soldatul bulgar își simte clocotul nestăpănit al sângelui că i se urcă în cap și răspunde energic:

— Nu, amice române, acum nu este 1913, acum nu copii și femei păzesc hotarul; Români încearcă să-i ia*) pușca, bulgarul cu repeziunea fulgerului îl previne și-l doboară la pământ.

„Astfel stă chestiunea.

*) Bulgarii explică incidentul acuzând în chip fals pe soldatul român omorât că ar fi voit să dezarmeze pe soldatul bulgar care a comis crima. N. A.

„Fapta sângeroasă dela graniță, dintre posturile 10 și 11 este un simbol. Românii să gândească mai adânc asupra acestui omor, să caute pricinele mai adânci ale acestei izbucniri sgomotoase, se vor convinge atunci a cui e vina.

„Nedreptatea dela București va fi cauza a nenorociri fără de număr. De sigur că Românii vor asculta de injoncțiunea ziarului bulgar, vor trebui să înțeleagă și ei că incidentul dela frontieră dobrogeană nu e un incident întâmplător, ci simbolul unei stări de suflet primejdioase dincolo de Dunăre. Și vor priveghea mai de aproape.

Acesta este însă numai un specimen, luat la întâmplare, din articolele ce le publica presa bulgară și în care asasinatul mișelesc al unor soldați desarmați este glorificat ca un eveniment național, iar asasinul ca un erou. Guvernul bulgar ce e drept păstrează o atitudine mai prudentă, la care nu puțin a contribuit și fermetatea guvernului român. Dar ce are a face prudenta unui guvern, mai mult sau mai puțin provizoriu, față de nebunia permanentă a unui popor ca Bulgarii.

Căci limbajul pe care l-am văzut nu-l țin numai față de Români, ci față de toți vecinii lor inclusiv Turcii și Rușii. Iată câteva din titlurile cari se răsfață zilnic pe toate fețele ziarelor lor: „Sârbia țara asasinatelor”, „Macedonia strigă răsbunare împotriva Grecilor și Sârbilor”, „Hartwig (ministrul Rusiei la Belgrad) complice la asasinatul arhiducelui”, „Mare meeting de protestare în toate orașele țării împotriva ucigașilor populațiunii bulgare din Macedonia” etc. De altă parte zilnic incidente de graniță cu urmări sângeroase și cu Sârbii și cu Grecii, în totdeauna însoțite de comentarii de specie pur națională. Incât îți vine să te întrebi: Este dezastrul lor urmarea neîndemânării politice a unui singur om — cum sunt aplicați mulți să o creadă — ori este urmarea unei mentalități naționale anumite care trebuie în totdeauna în împrejurări date să ajungă la rezultate identice?...

Cetitorii noștri din Ungaria sunt mai în măsură a-și da seamă de acest lucru. Ei au un exemplu viu în Unguri. Precum anumite porniri unguerești sunt mai presus de orice înțelepciune tot așa în Bulgaria există o încăpăținare care trebuie să facă din orice om

de stat bulgar un Daneff, sau o victimă în felul lui Stambulof.

Cu această exasperare a vecinilor de peste Dunăre contrastează, calmul ce se observă dincoace. Noi suntem cei cari avem să deplângem asasinatul mișelesc al unuia din ai noștri și totuși aceia cari strigă, amenință, se exasperează în insulte nu suntem noi ci Bulgarii. Este aceasta o notă cu totul necunoscută lumii balcanice, ceva cu neputință de înțeles de cătră această lume primitivă, în care la cea mai mică sgârietură instinctele cele mai brutale izbucnesc cu o furie nestăpânite, calmul acesta pe care l-am moștenit de sigur dela firea prudentă și decentă până și în supărare a strămoșilor noștri.

Acestui calm, care permite păstrarea unei judecăți limpezi, în cele mai complexe împrejurări, i se datorește mult din poziția ce și-a câștigat-o România în Sud-estul European. Dacă lumea occidentală știe că punctul slab al păcii europene stă tocmai în această peninsula balcanică, în care clocotesc, într-o vâltoare nestăpânită, toate patimile, toate lăcomiile, toate urele, în schimb mai știe un lucru, că aici în Sud-estul european există o țară, cu totul omogenă, foarte bine utilată, foarte puternică, care nu se lasă târîtă de nici o ispită și care știe să deosebească cu cea mai mare perspicacitate, sub interesul aparent de astăzi, primejdia de mâne.

Acest lucru a făcut ca, după fiascul înțelegerii dintre Italia și Austria cu privire la Albania, și după constatarea reciprocă că nici una din cele două puteri nu o va putea substitui pe cealaltă și că nici de comun acord nu pot face ceva durabil, toate privirile să se întoarcă asupra acestei țări ca asupra singurei care ar putea să îndeplinească un mandat fără a deștepta nici gelozie din partea nimănuia. Este vorba de solicitarea ce s'a adresat României de a interveni în Balcani.

Dar despre această chestiune vom vorbi mai pe larg într'un Nr. viitor. C.

Românii din Târnava-mică. Ni se scrie cu data de 8 Iulie:

Azi s'a întrunit aici comitetul central comitatenz al partidului național român, la o consfătuire intimă, sub prezidenția dlui avocat Simeon Căluțiu, luând parte la ședință vre-o 80 fruntași din toate părțile comitatului. Președintele în vorbirea sa de deschidere amintește groaznicul atentat dela Serajevo, care ne-a răpit pe unul dintre cei mai mari prieteni în persoana fericitului moștenitor de tron, Francisc Ferdinand. Cei prezenți au ascultat în picioare cuvintele președintelui, aducând hotărârea, că vor eterniza în procesul verbal meritele neperitoare ale fostului moștenitor de tron, și adâncă noastră durere, ce am îndurat-o cu toții. — S'a trecut apoi la desbaterea ordinii de zi, rezolvindu-se câteva agende interne, îndeosebi în ce privește organizația noastră și întocmirea listelor electorale. — Din raportul prezidiului către adunare, care s'a primit cu vii aclamații, reiese faptul îmbucurător, că mulți aderenți ai partidului s'au supus și au trecut cu succes examenele de scris și cetit. — Cor.

Saborul bosniac. Zilele acestea Dr. S. Bagasici, președintele saborului bosniac și Dr. I. Sunarici, v.-președintele saborului au fost la Viena unde au avut consfătuiri cu ministrul de finanțe cav. Leo de Bilinski în chestia viitoarei activități a saborului. Cu acest prilej Bagasici și Sunarici au comunicat ministrului comun de finanțe, că hotărârea majorității partidului musulman și croat al saborului că acest partid nu va mai conlucra pe mai departe cu grupul Dimovici al Sârbilor. Ministrul Bilinski a desaprobat această atitudine; în consecință partidele majorității și-au revocat hotărârea și au declarat că vor conlucra și mai departe cu grupul Dimovici.

Alaltăeri Dr. Dimovici însoțit de aderenții săi Andrici a sosit la Zagreb, unde a avut consfătuiri cu mai mulți fruntași ai coaliției sârbo-croate.

De altfel demonstrațiile antisârbești în Bosnia încep a se liniști. Atât mitropolitul Stadler, cât și Căusevici effendi Dzemaluddin Reisul Ulema au avertizat poporul să se abțină dela insultări împotriva Sârbilor, deoarece nu întreg poporul sârb poate fi făcut responsabil pentru atentat.

Pastel.

Nori de argint prin albastru...

Verde câmpie, —

Fuge spre-Apus o fantomă argintie

Zarea se sprijină 'n negre coline;

Dulce fantomă, tristă iubire

Te-ai rupt din mine.

Ochii-mi în urmă raze-ți alungă,
Bate la vale, în sat, clopotu'n dungă,
Simt pe obraz o lacrimă mistuitoare,
Codrul tresare, iarba se clatină...

Plouă cu soare.

Ion Al-George.

Copiii de pe natură.

(Interpretare autentică.)

I.

Domnul Micu intră foarte abătut, în mână cu gazeta despăturată. Doamna Laura, soția sa, îl spionează cu privirea. Bărbatul pune gazeta pe masă, oftează, își pocnește degetele și privește abătut prin casă.

Laura. Ei, bine dragă, ce ai? Tot supărat? Imi vine să cred că-ți pare rău de ce-ai făcut.

Micu. De sigur, imi pare foarte rău.

Laura. (isbucnind) Așa ești tu, imi promiți, mă ascuți, imi dai ce-ți cer, și pe urmă îți pare rău.

Micu. Dacă sunt motive!

Laura. Ce motive?

Micu. (despăturând gazeta și punând degetul pe avisul întâi dela noutăți) Ti-am spus să mai așteptăm. Ti-am spus că va veni ceva îndrumare la gazetă. N'ai voit să crezi!

Laura. Ei bine, și ce rău e într'asta?

Micu. Am aruncat în vânt câteva sute. Ascultă, te rog; (citește) „Damele se vor prezenta în toaletă simplă, una singură. Pălăria nu va putea fi decorată decât cel mult cu două pene.”

Laura. (isbucnind în răs nestăpânit) Ah! adecă pentru asta ești supărat!

Micu. Am svârilit câteva sute! Ti-am spus: să așteptăm Lauro; va veni de sigur un avis la gazetă”. Eram sigur de asta; toți bărbații erau convinși că va veni avisul. Dar tu nu m'ai crezut și ai stăruit. Acum spune-mi rogu-te ce să facem?

Laura. (râzând cu lacrimi) Ce propui tu?

Micu. Propun ca toaletele ce nu-s încă în lucrare, să se sisteze. Cele trei terminate, n'am încătrău, va trebui să le plătesc; dar să scap cel puțin de celelalte două.

Laura. Asta nu se poate!

Micu. Cum? Nu pricepi? O singură toaletă...

Laura. Da, dar sunt gata și celelalte două. Mi le-a adus azi croitoreasa.

Micu. Atunci, dezastrul e complet. (oftează) Vei pune deci în dulap patru.

Laura. (râzând) Ba, de fel.

Micu. Dar bine, ce vei face cu ele?

Laura. Le duc cu mine pe toate cinci.

Micu. Și, ce vei folosi?

Laura. Ce mai întrebare! Le voi îmbrăca, pe rând, pe toate, în cele trei zile ale congresului.

Micu. Ai înebunit?

Laura. Nu cred!

Micu. Să te-arete lumea cu degetul?

Laura. Aș!

Micu. Să rădă de tine?

Laura. (ii sare 'n gât) Să m'admire, dragă! Ce stai să spui prostii!

Micu. Intr'adevăr c'ai înebunit!

Laura. O, o!

Micu. Păi bine, nu-i pus aici în avis că doamnele vor purta o singură toaletă, simplă, în toate zilele congresului? Nu pricepi? Și o pălărie care va fi decorată cu cel mult două pene? Acum, ce-i mai prost, va trebui ca o toaletă să o modifice. După cât știu, nici una nu e simplă.

Laura. Adevărat!

Micu. Și pălăria ta are trei pene. Una va trebui s'o dai jos.

Laura. Ba, din potrivă, chiar voiam să te rog să-mi mai cumperi o peană.

Micu. (nervos) Ti-am spus eu că nu ești în

Frica, mama minciunei. Disciplina autonomă.

De: G. Bogdan Duică.

Imprumutăm două capitole din un studiu și o anchetă, ce se publică în „Convorbiri Literare”, excelenta revistă a dlui profesor Simeon Mehedinți Măne se vor intruni, la Sibiu, profesorii noștri dela toate școlile, grupați în secția școlară a „Astrei”. Supunem acest material, discuției lor. — Red.

20. Spuneam undeva, mai sus, că dascălul de orice grad trebuie să fie instrument demn al statului. Ca „instrument” el se supune, ca „demon” se emancipează: un compromis se impune, iar compromisul trebuie să salveze „personalitatea”.

„Anume civilizația progresivă sporește neîncrederea numărului funcționarilor de stat; guvernării îi privesc ca atârători nemișcări de ei și funcționarii au primit în tăcere această situație. Ca să poată înflori, ei au cedat pretențiunii superiorilor cari cer dela subalterni cea mai strictă supunere sau jertfirea propriei lor voințe. Partea cealaltă a situației este corupția ce se lățește tot mai mult și nihilismul. Față de această stare educația are o mistune sublimă. Este vorba ca copiii să fie crescuți de mici în iubire de adevăr, să fie obișnuiți a spune totdeauna adevărul. Două mijloace sunt de recomandat indeosebi: Educatorul trebuie să trateze pe elev cu încredere și respect. Și-o poate face fără teamă, deoarece copilul normal și sănătos este din fire sincer. Și mai departe: Educatorul să se lerească de asprime prea mare. Asprimea și neîncrederea nasc frica, iar frica este mama minciunei,” zice cuminte și lapidar Bergemann.

Așadar încredere în elev, respect de elev și solicitarea veracității elevului: de acestea este vorba în educația spre adevăr, spre independență, spre personalitatea morală, care se va opune superiorului năvalnic, siluitor, despotic.

Educația aceasta nu-l necunoscută nici regulamentului școlilor normale; ea este pomenită în art. 140; alt articol (149) nu dă profesorilor decât dreptul de-a muștra, iar pedepsele mai grave le rezervă directorului.

Cu toate acestea regulamentul are și dispoziții inutile sau în contradicție cu principiile lui fundamentale.

Intrebăm dar:

De ce respectul ar cere ca elevul să stea tocmai „la o distanță de trei (sic!) pași, când se adresează directorului?” (Art. 184)?

Dacă-i vorba de încredere, de ce toate scrisorile tuturor elevilor devin lectură ex offo (art. 198) a directorilor?

Dacă rostul pedepsei este ca să devină cât mai iute superfluă, printr-o educație care a făcut-o inutilă, de ce se insistă atât de mult și se ver asupra pedepselor (art. 209—218)?

De ce apare sila chiar și în situația pe care nici un regulament nu o poate prevedea, de exemplu relativ la sustragerea dela recreațiunea oficială dintre orele 12—1? Nu poate exista și altă recreație?

Dacă un șef de clasă nu are „energie”, de ce să i se scază nota la conduită (art 229)? Energia de voință, floarea unei complicații sufletești deosebite, se poate decreta? Ce naivitate!

Și-acele multe rugăcuni, cu rost, dar și fără rost, vor ieși totdeauna din adâncul sufletului, cum iese rugăciunea simțită? Din contra repetirea lor atât de deasă le mecanizează; ele se recitează fără conștiință, automatic; și tocmai fiindcă nu mai ocupă conștiința fac loc, pe lângă ele, și altor „vorbe”, dar regulamentul cere acum pentru vorbe și răs o îndoită „severitate” (art. 235). De ce nu întreită?!

Ca să termin această parte — nu pentru că nu ași putea să continuu, ci din alt motiv — elevul care doarme fiind de gardă este pedepsit cu o gardă îndoită sau întreită și cu o notă rea la purtare: Este neuman! Este o culme a ridiculului! Un rege suferia de insomnie. Neputând să doarmă se scula odată și plecă prin coridoarele tăcute ale palatului. La o fereastră, cu o rază de lună pe coif și pe arme, sentinela, care-i păzise viața, dormia adânc. Regele contemplă pe soldat cu duioșie, fericindu-l, făcându-i-se milă de sine, nedormitul, lăcrimând și călcând ușor, ca să nu-i turbure omulii visele! Așa se simte și se judecă somnul, nu ca în regulamentul spărtanizator al școlilor normale!

Este sigur: regulamentul a avut și mai are încă dispoziții care umbresc raporturile de iubire, încredere și respect, deoarece ele nu cruță

pe elevi atât cât ei merită. O refacere modernă a regulamentului este necesară.

21. Idealul spre care școlile normale ar putea și ar trebui să plece mai întâiu, înaintea tuturor, este statul școlăresc, cu disciplina autonomă a claselor.

Se știe de unde a pornit idea aceasta, se știe unde a reușit; precum și unde și de ce nu a reușit: clasele își aleg singure autoritățile lor: șef-mentor, inspector al igienei clasei, judecătorii infractiunilor etc; autoritățile judecă singure pe colegi și dictează pedepsele și le împlinesc după ce directorul a luat cunoștință de ele. Elevii buni ies la suprafață prin faptele ce pot săvârși în folosul clasei lor; conducătorii firești se disting în curând; personalitățile se manifestă. Dar copiii pot greși; e natural; de aceea directorul revizuește împreună cu tribunalul tinerilor sentințele care nu i se par drepte, iar ca să fie educativ, directorul conduce numai discret noul raționament judecătoresc, nu înlocuște cu păreri sale, autoritar, dogmatic, pe cel vechiu, al elevilor săi.

Morala care se desvoltă astfel este rodul unei munci proprii, deci prețioase, nu a unei revelațiuni a la Moise de pe muntele Sinai; morala aceasta, iese din instinctele, voința și mintea claselor, se tradiționalizează, face „opinie publică” în școală, scoate la iveală duhul claselor. „Spionii” de care se pomenește în ancheta mea nu ar mai putea să existe; înjosirea aceasta a omului ar părea în curând o inutilă monstruoșitate antidiluviană.

Americanismul acestei discipline autonome numai acolo nu a reușit unde înșiși profesorii nu l-au luat în serios, d. ex. la un liceu din Trieste. Această împrejurare însă nu s'ar putea ivi într-o școală normală cu profesori — pedagogi.

În școlile normale problemele se și simplifică prin faptul că disciplina nu-i turburată de viața din afară de școală, de aceea neorânduită viața care pune școlii noastre secundare greutăți mai multe. Și nici viața aceasta mai simplă din școlile normale să nu poată fi lăsată autonomiei unor elevi de regulă mult mai cuminti decât ai liceelor?

22. Dacă autoritatea nu ar admite sistemul disciplinei autonome, eu aș face altă propunere: Autoritatea să nu privească regulamentul ca ceva imutabil, ca table de piatră, ci să dea voie ca el să fie adaptat de fiecare școală elevilor săi, să fie desvoltat sau neglijat de școală după trebuințele imediate pe care ea și le vede, ea și le știe mai bine. Sunt doar școli de pedagogi! Unde se va concretiza doară producția, dacă nu în astfel de încercări educative? Firește, aviza-

toate mințile. (Ii mai citește odată avisul din gazetă) Nu pricepi nici acum?

Laura. Ba pricep foarte bine, dar...

Micu. (repede) Ce dar...?

Laura. Dar tu nu pricepi!

Micu. Să-mi dai voie! Vine conducerea centrală și dă ordinul; ce urmează de aici? Că trebuie să fie ascultat de toate femeile cari vor participa la congres. Asta-i un ordin înțelept, mi-am zis, un ordin, care va da o deosebită seriozitate și însemnătate congresului. Un ordin...

Laura. (intrerupându-l) Un ordin căruia noi ne-am acomodat foarte bine.

Micu. Noi?

Laura. Adecă eu și tu. Ne-am îngrijit să-l pricepem și să-l executăm, chiar înainte de a-l cunoaște. De altfel cred că nu-l va călca nici o doamnă care se va prezenta la congres.

Micu. Nu mai pricep nimic.

Laura. Deși e foarte ușor de priceput, dragul meu: Ordinul ăsta înseamnă că fiecare damă va trebui să aibă mai multe toalete, și, pe pălărie, mai multe decât două pene.

Micu. (zimbind amar) Să-mi dai voie, așa vor voi să-l interpreteze femeile cari sunt ca tine.

Laura. (cu profunditate) Toate femeile sunt ca mine.

Micu. (cu regret adânc) Te 'nșeli grozav. Iată, de pildă, chiar doamna Geni, prietenă-ta, nu-ți seamănă. A așteptat avisul, și mi-a spus

că va duce la congres o singură toaletă. Sunt și femei cuminti.

Laura. Intrigante da, cuminti nu sunt.

Micu. Să-mi dai voie! Cele ce au publicat avisul sunt într'adevăr, au dat probă de-o foarte adâncă cumintenie.

Laura. Se poate, dar n'au dat probă c'ar cunoaște pe femei.

Micu. Da, știu că-ți place să calomniezi.

Laura. Ba de fel, dar eu cunosc femeile. Ca să-ți dau o probă, iată îți spun că prietena mea Geni are pân'acum trei toalete.

Micu. Nu.. Nu. Nu se poate. Am vorbit cu ea numai acum. Am vorbit chiar cu bărbatul său. Nici el nu știe de multe toalete.

Laura. Adică n'a voit să-ți spună ție.

Micu. Pentru ce nu?

Laura. (confidențial) Tu ai spus vr'unui prieten de-al tău cât te costă participarea mea la congres? (Micu tace și pleacă ochii). Ei, vezi! N'ai spus nici tu. Dar, te asigur, că n'ai pentru ce te rușina, toți bărbații fac la fel. Și, iarăși, n'ai pentru ce fi supărat: toate doamnele vor avea mai multe toalete.

Micu. (oftând): Ai făcut tu o greșală, și îți morțiș s'o fi făcut și altele. De altfel vom vedea!

Laura. Da, vom vedea. Te asigur, însă, că n'are să-ți pară rău.

II.

(În sala de ședință a congresului. E ziua a doua. Lumea vine mereu).

Micu. (la urechea Laurei) Pe cine-ai salutat acum?

Laura. (uimită) Cum se poate? N'o cunoști?

Micu. N'am mai văzut'o!

Laura. Ce memorie slabă, ai, Dumnezeuule! Eri am făcut cunoștință, e doamna Aurora...

Micu. A! dar era într'altă toaletă eri!

Laura. (flegmatică) Se'nțelege! (Inchină din cap spre cucoana ce s'a așezat pe scaunul al patrulea dela ea, în același șir).

Micu. Pe cine saluți?

Laura. Pe doamna Mărioara...

Micu. Care-i? Unde-i?

Laura. Păi bine, frate, ești așa de miop? Scaunul al patrulea dela noi.

Micu. (privind, i se întâlnesc privirile cu ale doamnei Mărioara. O salută și el înroșind până 'n vârful urechilor; cătră Laura) Dar e altfel îmbrăcată decât eri.

Laura. (flegmatică) Se'nțelege. (Salută c'un suris și c'o adiere a mânei pe o doamnă înaltă, sveltă, care chiar intrase.)

Micu. (la urechea Laurei) Dar asta cine-i?

Laura. (cu mânie) Tu mă desprezi! Păi bine, nici pe Geni n'o mai cunoști? Geni, prietena noastră! Atunci, pun rămaș că nu mai cunoști pe nime din sală, deși, de două zile, am făcut o gramadă de cunoștințe.

Micu. (privește rătăcit prin sală) Ai dreptate, nu mai văd nici o cunoscută! (Se uită la toaletele nouă, strălucitoare; numără penele

rea autorităților despre schimbările ce se fac rămâne și atunci o datorie.

Descentralizarea gândirii pedagogice, disciplinare, autonomizarea școlilor normale este chiar o trebuință a dezvoltării a stimularii lor; și dimpotrivă regulamentele amănunțite sunt una din cauzele de căpetenie că profesorii nu se simt îndatorați — ca și în licee — a produce pedagogicește.

Grandomani și farizel. Ziarul guvernamental „Budapesti Hirlap” publică în numărul său de azi, sub titlul „Tace și face” (vorbe tipărite românește), un prim articol în care plângând cu lacrimi făcând dezastrul Turciei europene „care prea a dat frâu liber naționalităților” — arată pericolul care amenință monarhia în același fel din partea țării învecinate. Autorul anonim îi place tonul liric, căci logica se înconjură la dânsii; astfel numai i s'a putut permite ca în fruntea unui ziar semi-oficial să facă scamatorii de șovinism demodat, să cânte pe coarda veche și cu vocea hodorogită: că Ungurii sunt prea toleranți față de naționalitățile din țară, cari toate tind spre distrugerea ideii de stat unitar-național-maghiar. Vezi bine că tot Valahii sunt calificați de cei mai iredentști și ingrati, deoarece — vorba autorului — aici în Ungaria trăiesc ca în sinul lui Avram și totuși s'iară că n'au drepturi; pe când în România chiar ei sunt cei mai sălbateci asupritori ai celor patru sate de Ciangăi (urmasi directi ai lui Tuhutum) și ai comitagiilor bulgari din teritoriul anexat. Și bieții Unguri buni și blânzi trebuie să ia drumul Americii, ori să sufere tot felul de inzulte în patria lor exclusivă și milenară...

Până aci cu lirismul patriotic. Dar încheierea articolului, de o grandomanie și farizeism revoltătoare, merită să o eternizăm pentru posteritate, ca un exemplu istoric de cinism:

„Când mă gândesc la toate acestea (ce spuserăm și noi mai sus) o săgeată rece îmi trece prin corp — scrie autorul — și meditez: bunătatea nemărginită de multe ori poate fi mare păcat, iar li-niștea turanică blestem turanic. Ochii îmi alunecă pe istoria marelui imperiu roman și cetesc că cezarii trimiteau flăcății din Italia să cădnească în Asia-mică, Pannonia și Hispania, îi rupeau de patrie, de casa părintească pentru ca laboratorul contopitor de popoare uriașe al imperiului roman să contopească toate popoarele pământului. Cu această politică șolmul roman a rămas veacuri de-a rândul stăpânitorul lumii. Iar astăzi Englezii, Germanii, Francezii cu câteva mii de soldați și câteva sute de vapoare sunt stăpâni temuți peste sute de milioane de oameni pe continente străine. Răspunsul la toate ar fi: istoria, soarta neamurilor și țărilor nu a fost cărmuită cu bunătatea, ci cu cinismul.

— Pe tigri slavi dela sud, când se va putea, să-i

lovim. Nu pe baza principiului dinte pentru dinte, nu pentru vărsarea de sânge dela Sarajevo, ci pentru ca noi înșine să scăpăm de mormântul care ni-l sapă cu toții. Dar până când va sosi momentul ca să-i lovim peste gheară pe dușmanii noștri din afară și să le sburăm cu sabia pumnalul din mână — până când va sosi ora moralei rășbotului — să nu uităm că morala păcii nu înseamnă așteptare indiferentă, ci atenție încordată. Pândesc și aștept milioanele de școlari maghiari, cari nu aruncă bombe, nu pun foc caselor pașnice, ci sunt atenți, circumspecți, se pregătesc, recunosc prietenii și cunosc dușmanii, pe cari nu vor căuta să-i ucidă, ci să-i câștige. Pândesc și aștept milioanele de bărbați unguri, cari nu vorbesc, ci tac și fac. Pândesc și aștept ca zece medici să aibă grijă de fiecare băiat și fată de ungur, ca să rămână cât mai mulți. Pentru că să mă credeți, slavi de sud și austrieci, e scumpă ori ce picătură de sânge unguresc, căci e plină de iubire, credință curată, respect dinastic și jertfă de sine ne mai auzite. Săracii robi turanici, cari fără mulțumire și răsplătă i-au spus fiicei de împărat: vitam et sanguinem și au salvat „Imperiul”, vor mai răsbuna odată și doi copilași și o fetiță, în total trei orfanii”.

Acesta e articolul în tonul obișnuit al presei maghiare, plin de accente rășboinice și pacifice în aceeași vreme, menționat de noi nu pentru că i-am atribuit vre-o deosebită importanță politică, care-i lipsește, ci ca să se reoglindească odată mai mult mentalitatea într'adevăr turanică a celor ce au în mână destinele acestei țări nefericite. Cei ce vreau să urmeze pilda Romanilor, rău contemplată și dominațiunea păoarelor apusene, prost interpretată, trimbițându-și mereu mărinimia și bunătatea — în realitate ne iubesc atât de mult pe noi naționalitățile supuse, încât ne-ar strânge de gât și au o cultură atât de apuseană și modernă, încât ne tâmpesc cu ea. Cu armele civilizației vreau să ne câștige și ne bruschează, ne îngăduindu-ne să stăm nici măcar alături de ei, deoarece am avut păcatul să nu fim turanici. Cei ce își trimbiță acum dinasticismul, l'au detronat odinioară pe suveran, iar astăzi îl preamăresc pe moștenitorul de tron numai după moarte. Ce să mai zicem despre noi naționalitățile urgisite, veșnic supuse și loiale, cu cele mai frumoase aptitudini și prestațiuni culturale — din partea cărora nu ar fi niciodată amenințat statul, de ar lipsi acea mentalitate turanică, căreia i se mai dă și aureolă, cel puțin pentru o amăgire de sine trecătoare. Când se va calma grandomania, farizeismul și cinismul, abia atunci se vor putea apropia de noi.

Miscarea Slovacilor. După cum se anunță toate societățile slovacești se vor întruni, ca în toți anii pe la mijlocul lui August în Turocz-szent-Márton, unde va avea loc o adunare festivă comună. Cu acest prilej fruntașii partidului național slovacesc vor discuta actuala

situație politică și vor lua hotărâri privitor la viitoarea atitudine politică a partidului. Conferințele aceste vor fi continuate în conferința ce va avea loc mai târziu în Lubociovici (Moravia), la care vor lua parte toți fruntașii uniunii ceho-slovacești și când se va stabili întreg programul politic al acestei uniuni.

Cehii radicali — după cum se anunță — vor da Slovacilor din Ungaria tot sprijinul lor pentru realizarea acestui program.

Bogăția Franței. Corespondentul nostru din Paris ne scrie:

„In ziua de 7 Iulie a avut loc aci emisiunea nouilor titluri de rentă de 3 jum. la sută pentru noul împrumut intern de 800 de milioane, contractat de statul francez. Des de dimineață mulțimea s'a înghesuit în fața băncilor unde se făcea emisiunea. Și știți dv. cât s'a subscris în vederea acoperirii sumei de 800 de milioane? Nici mai mult nici mai puțin decât suma enormă de patruzeci de miliarde!

Faptul acesta arată mai mult decât ori ce bogăția într'adevăr fabuloasă a națiunii franceze. Bogăția aceasta însă, prin felul cum e administrată, tinde să devie o primejdie. Francezii s'au obișnuit prea mult să-și plăseze averile numai în împrumuturi; ei neglijează din această pricină întrebuințarea activă, creatoare de resurse înzecite, a bogăției lor. Economisții cei mai eminenți ai Franței au semnalat și semnalează necontentul această primejdie. Poate că vor fi ascultați”.

Ce scriu alții. „Standard”, un distins ziar englez, scrie, între altele: „Tragedia dela Sarajevo e destul de gravă, și nu e de ce să mai sporim tristețea, ce a deșteptat, cu pronostice de parcelare a monarhiei. Chestia este, de sigur, prematură. — Va fi mare lipsă, ca după patriarhul dibaci și cu experiență să urmeze pe tron o fire sprintenă și o voință de fier, dar nu avem nici decât motive de-a crede, că tânărul arhiduce ar fi lipsit de pricepere, de îndrăzneală și de acel meșteșug al guvernării, care ajutase pe Habsburgi să treacă teferi prin atâtea decenii vitrege. — Fără îndoială, viitorul împărat va avea să rezolve o problemă de extremă importanță, nu numai pentru existența tronului, dar și pentru existența monarhiei. Parcelarea Austro-Ungariei face, astăzi, obiect de discuție zilnică între oamenii politici. Asta, din pricina, că în sinul monarhiei se ivesc necontent grave ciocniri între diferitele rase și confesii. Sârbi, Croați, cehi, Ruteni, Polonezi, Slovaci, Sloveni, se află în mare număr în monarhie, pe lângă Români. Tot atâtea popoare, tot atâtea limbi, tot atâtea religii și tot atâtea sentimente. — Se poate, că atentatul dela Sarajevo nu va avea alt efect, decât că va opri politica austriacă (?) pe calea apucată, și o va sili să pună capăt nemulțumirilor și disordinet, asemănătoare cu cele din Macedonia și din Albania”.

din pălării. C'un oftat adânc). Și, trebuie să mă dau bătut; voi, femeile, aveți o pricepere ș'un simț deosebit pentru a interpreta ordinele ce vi se dau. Judecând după interpretarea unanimă ce i-ați dat îmi vine să cred că aceasta e cea adevărată, nu cea dată de mine.

I. Agârbiceanu.

Din „Albumul Vlaicu”

care va apare în curând.

— O amintire. —

Sosisem în Orăștie, ca să ținem adunarea generală a Asociațiunii. Era o zi strălucită. Ni s'a făcut o primire ca la niște împărați. Peste tot bucurie, peste tot însuflețire. Aceeas legătură frățească împreună inimile oaspeților cu ale gazdelor, acelaș dor de înaintare și mărirea a neamului, cuprinsese toate sufletele.

Cu calde străngeri de mână și cu cuvinte pline de îmbărbătare, petrecurăm împreună câteva clasuri, pregătindu-ne pentru solemnitatea zilei următoare.

Iată în sfârșit și ziua de Duminecă, 1/14 Septembrie. Nu mai era însă cerul azurilui și vesel din ajun, căci pale de nori alburii căutau să-i acopere strălucirea. Peste noapte plouase, și acum, dimineața, picura încă; pare-că firea lacrimă, cuprinsă de o tainică durere.

În drum spre biserică, un om cu privirea abătută ne opri și ne grăi, abia ținându-și răsuflarea:

— „Știi, ce s'a întâmplat cu Vlaicu, care tocmai vola să vie din Tară la Orăștie cu aeroplanul?”

Și o veste îngrozitoare ne încremeni pe toți.

Nu ne venia să credem auzului. De bună seamă era un svon, o veste nefericită, sosită cine știe cum, și care, eram siguri, avea să fie în curând desmintită.

— „Taci, mă omule, cu vorba asta grozavă!.. Cine știe, cum s'o fi scornit astfel de știre, care prea e tristă, ca să poată fi adevărată!”

În biserică, toată lumea atât de veselă în presară, pare-că era apăsată de un nor de plumb, și printre rugăciunile înălțate către cel Atotputernic, din multe piepturi se îndreptă, de bună seamă, rugarea: „Dă, Doamne, să nu fie adevărată grozava veste!”

Dar cerul rămase surd de astă-dată la rugările și doririle noastre.

Un bărbat de frunte din localitate, care stătuse în strânse legături cu îndrăznețul aviator, ne confirmă zguduitoră știre în toată grozăvenia ei.

Și sub apăsarea acestei nenorocoase întâmplări se desfășurară toate serbările dela Orăștie ale Asociațiunii: adunarea bine cercetată, mărețul conduct popular, frumoasa expoziție a harnicelor femei și a meseriașilor iscușiți, concertul și toate celelalte manifestări ale vieții culturale și artistice românești, împreunate cu această adunare.

Asupra tuturor pare-că se lăsase umbra sângeroasei catastrofe dela Câmpina.

Și durerea obștească își ajunse culmea, când în șirul voinicelor grupe de Călușeri, din feluritele sate din ju-

rul Orăștiei, se iviră flăcății din Binținți, cu steagul îmbrăcat în zăbranic negru.

„Bietul Vlaicu, bietul Vlaicu!.. De ce nu l-a fost dat și lui să fie între noi!.. De ce a trebuit, ca o moarte așa de cumplită, să-i curme năpraznic firul vieții tinere și să-i spulbere dorul, ce-l mâna spre vatra părintească?”

Și o lacrimă dureroasă se ivi aproape în ochii tuturor celor de față

Era oare numai jalea pentru pierderea unui prieten iubit, a unui tânăr în floarea puterii sale, a unui om de știință, care putea fi de folos neamului său și prin el omenirii întregi?..

Eu cred, că Aurel Vlaicu era mai mult decât atât.

El era unul dintre puținii bărbați geniali, cari străbat cu puterea sufletului lor spațiile și timpurile, cari luminează cu lumina minții lor negurile prejudecăților, cari nu se îngrozesc nici de înălțimile văzduhurilor nici de adâncimea mărilor, ci pătrund mereu înainte, deslegând tainele firii, ușurând greutățile vieții, înălțând omenirea, înfrățindu-o și făcându-o tot mai vrednică și mai bună.

Dacă une-ori vulturul, care s'a înălțat în slava cerului, de-asupra norilor și mai presus de piscurile munților celor mai înalți, cade la pământ lovit de trăsnetul Zeilor geloși de atotputernicia lor, el nu e mai puțin vrednic de admirat.

Un astfel de vultur a fost Vlaicu.

De aceea amintirea lui merită să fie păstrată nu numai între aceia, cari l'au cunoscut, ci și în mijlocul generațiilor viitoare.

Brașov, Martie 1914.

Andrei Bârseanu,
profesor, membru al Academiei Române.

Românii și Albania. Ni se comunică din București: De pretutindeni vin știri că România ar fi fost rugată să trimeată în Albania o forță militară suficientă, spre a restabili ordinea și că guvernul român ar fi răspuns negativ. Câteva ziare străine, caută explicația acestui refuz, în faptul că Austro-Ungaria și Italia ar fi văzut cu ochi răi o intervenție română. Cu totul contrar. E apoi inexact — cel puțin pe cât știm — că puterile ar fi propus României un mandat european, spre a restabili ordinea în Albania.

E tot așa de neexact că România ar fi afirmat că, dacă o asemenea ofertă i-ar fi fost făcută, dânsa ar fi refuzat-o. Guvernele nu dau nici odată un răspuns la o ipoteză.

Ceeace trebuie să fie adevărat, este că s'au făcut propuneri guvernului român, atât de guvernul albanez, cât și de una sau două puteri, — cerându-i-se să trimeată în Albania un mic corp de trupe suficiente spre a menține cel puțin aparența autorității legale, așteptând pacificarea generală a acestei nenorocite țări, și că o asemenea ofertă a fost declinată.

Chestia albaneză nu poate fi rezolvată decât în două moduri: împărțirea ei, sau ocupațiunea militară. În primul caz, aceasta nu se va face fără război; în al doilea caz e necesară o intervenție militară și o ocupațiune în regulă, căci numai în modul acesta se va putea restabili liniștea. O schimbare a suveranului — despre care vorbesc unele ziare — nu va îmbunătăți întru nimic situația.

Presa franceză amenință. „Le Temps”, comentând discursul lui Tisza, scrie în frunte: „Să nu ne amăgim. Pacea zilelor viitoare, în orient, și pacea Europei întregi, poate, atârna de la direcția, ce va lua procesul dela Serajevo. Dacă cei chemați se vor orienta după fapte, bine. Au fost victime, au fost asasini, au fost unelte de ucigași. Să se dețină vinovații, să mărturisească criminalii, să se nimicească uneltele, — tot atâtea elemente în un proces serios, pentru o sentință echitabilă. — Dar mai stăm în fața unei eventualități, și, anume, în fața încercării, de-a face, urmând unei tradiții nenorocite, din procesul celor doi fanatici, un nou proces monstru în contra Sârbilor, în contra sârbismului, ba chiar și în contra jugo-slavorilor. Incercarea, de a reveni asupra tuturor evenimentelor ce au urmat după anexiune, a aduna o grămadă de acuzații tendențioase, a înfățișa Sârbia ca o țeară de conspiratori și de ucigași, a cărei existență e o pledecă în calea păcii europene, a se prinde de cap, înșfârșit, cu slavismul de pretutindeni și a arunca asupra Rușilor, șampionii ideii slave, o parte din

responsabilitatea pusă în cărca Sârbilor. — Această eventualitate ar pune în cumpănă pacea Europei. Eventualitatea aceasta, dureră, nu se poate înlătura a priori, pe lângă toată încrederea, ce inspiră prezența împăratului Francisc Iosif, pe tronul monarhiei. De aceia, simptomele favorabile, cum este și discursul lui Tisza, trebuie subliniate și înbărbătate...”

„Le Temps” este opinia publică și opinia oficială franceză în chestii de politică externă!

Bucuria presei maghiare. Intregă presa maghiară publică exaltând de bucurie declarațiile fostului ministru de externe francez Flourens, făcute corespondentului din Paris al ziarului hiperșovinist „Magyarország”, asupra noiei perechi mostenitoare. Diplomatul francez, care de sigur îi va fi cunoscând bine pe heghemonii noștri a vorbit despre noua pereche mostenitoare în culorile cele mai gudurătoare pentru imperialismul maghiar, spunând că arhiducele Carol Francisc Iosif stă sub influință maghiară și e un mare prieten al Maghiarilor, iar arhiducesa Zita va fi ingerul apărător al maghiarimei, ca și fosta împărăteasă Elisabeta.

Fostul ministru de externe și-a spus însă la sfârșit și convingerea lui care e:

„Dacă Carol Francisc Iosif — a spus Flourens — va reuși să creeze o pace internă în monarhie, el va face un mare serviciu păcii europene. Față de un imperiu tare și cu stări înfloritoare va înceta dorința de cucerire a statelor străine, căci pacea între naționalități, mulțumirea popoarelor de altă origine (Români, Poloni și Ruteni) e cea mai sigură garanție ca monarhia să-și poată menține situația de mare putere.”

Cronică din Severin

„Astra” la Valeaboului. — Vorbitorii explică legea electorală și legea izlaurilor. — Se dau indemnuri pentru zidirea școlii învechite. — Oameni pricepuți.

Valeaboului este o comună trunțasă cu aproape 1000 locuitori, din preajma Caransebeșului. Românii noștri sunt oameni harnici în stare bunăsoară și dornici de lumină. Ca în general tot ținutul Severinului așa și această trunțasă comună a fost lăsată părginirii. Iată deci, de ce și-au ales-o ceice muncesc de vre-o câțiva ani în Caransebeș, de centru al unor serbări entuziaste. Și românașii noștri au și întâmpinat pe apostolii culturii românești, pe reprezentanții „Astrei” cum nu se poate mai bine.

Cei vre-o 40 intelectuali — comitetul despărțământului și corul „Societății române de cântări și muzică” din Caransebeș — sunt binevenți înaintea bisericii de preotul Valeriu Nicolaeviciu. Le

răspunde dl Dr. Cornel Cornean talmăcind scopul venirii „Astrei” la Valeaboului.

Se începe apoi sf. liturghie celebrată de protopopul Ghidiu cu asistența preoților: prof. George Petrescu, Teodor Sandru și diaconul Pavel Magdescu. Răspunzoriile le execută armonios corul mixt din Caransebeș. Slujbele acestea trumoase fac o impresie deosebită asupra poporului. Ele nu se pot îndestul recomanda. Predica o rosteste exactorul consistorial Pavel Popa vorbind cu vervă și cuminte despre credință. Nădăjdum că succesul acestui prim debut al dlui Popa îi va servi de indemn a pune și dânsul umărul la sarcina grea ce și-au luat ceilalți muncitori din Caransebeș.

Adunarea despărțământului se ține pe pașiștea de dinaintea bisericii. E deschisă prin protopopul Ghidiu, care vorbește poporului adunat în număr de peste câteva sute despre însemnătatea bisericii.

Vorbesc apoi dl Dr. Cornel Cornean despre legea, limba, dătinile și portul strămoșesc; combate unele păcate incuibate în acest ținut și dă indemnuri pentru o viață de gospodar cinstită, harnică și evlavioasă. Trece apoi la datorințele și drepturile cetățenești ale țaranului nostru, explicând clar legea electorală, dată fiind posibilitatea de a se rectifica listele electorale încă în luna iulie și în fine vorbește cu adevărat însulețire despre legea izlaurilor, adevărat art. de lege X. din 1913 dând staturile trebuincioase pentru constituirea urbarialistilor.

Vorbirea aceasta de aproape o oră face impresie adâncă asupra ascultătorilor și își are efectul ei, deoarece vorbitorul este înconjurat și după adunare de întreg poporul, dornic de a asculta staturi practice.

Dl Dimitrie Sgăvârdia vorbește despre cultivarea pământului, despre mașinile agricole și despre însemnătatea și folosul tovarășilor. Ca și dlui Popa așa și dlui Sgăvârdia, care s'a dovedit de vorbitor priceput, îi pretindem continuarea călă apucate.

Dl Radu Barclanu explicând cine este Coșbuc, declamează cu efect poezia „Mama”.

Ultimul conferențiar e dl asesor Ștefan Jianu, un vorbitor de forță, care vorbește despre folosul învățaturii și al școlii. Dă indemnuri pentru conservarea și zidirea din nou a școlii confesionale. Intre conferințe corul „Societății române de cântări” cântă mai multe piese sub conducerea prof. Sequens. E ascultat cu multă plăcere. Se împart apoi broșurile aduse de comitetul „Astrei” și în fine se decretează de înființată agentura alegându-se conducerea obișnuită. Remarcăm că numărul celor înscriși e considerabil, 37, ceea ce demonstrează cât de dornic este poporul nostru după cultură.

Ce păcat strigător la cer au comis aceia cari nu și-au împlinit până acum datorința și comit și astăzi, stânjânind o activitate desinteresată și atât de folositoare neamului.

Unde sunt cellalți preținși „conducători” criticiștrii de lângă păhare, ca să desmetecască po-

Dela gloria de arme de pe parapetele reuței Grivița încoace și până astăzi, nu cunosc alt eveniment mai izvorător de mândrie și mai fortificator de conștiință națională la noi, decât invenția genială a lui Aurel Vlaicu și zborurile lui minunate.

De acea tot ce facem și tot ce vom face întru memoria de veci a acestui erou și martir al nostru, — este și va rămânea numai o părticică nesfârșit de mică din aceea, cu ce-l suntem datori.

Brașov, în 16/29 Ianuar 1914.

Virgil Onițiu.

Superioritatea lui Vlaicu.

Bla], la 16 Martie 1914.

Tăcut și modest! Așa l-am cunoscut pe Vlaicu. Și era în primele lui zile de mărlrei!

Cu îndrăznețele-i și sigurele-i virajuri, electrizase-mille adunate pe „Câmpul libertății”. În văzduhul despleat de pasărea măiastră, mai vibrau, poate, ultimele accente ale energicelor glasuri, cari libertate și drepturi cereau cu insistință, în anul desrobirei. Cu ele se amestecau, acum, osanalele mulțimei entuziaste. Vlaicu, Vlaicu, trăiască Vlaicu, erau singurele vorbe fermecătoare, ieșite cu putere din miiile de piepturi extaziate. Era purtat pe umeri.

Iar el? El, tinărul sărbătorit la ai săi și de ai săi? El, fala neamului și electrizătorul tuturor? — El era făcut și smerit.

Vlaicu mi-a impus cu tăcerea, și m'am plecat înaintea smerenței lui!

Mintea lui genială, ocupată cu utilizările mecanice, atenția lui, robită problemelor statice, nu puteau să bage în seamă manifestațiile frenetice ale frajilor, veniți să preamărească pe șoimul Ardealului. Il apăsa planul de a-l face stăpân pe neputinciosul om peste puterile firii. Și, cine știe de nu-l va fi frământat și gândul, să mai născocască și vre-o mașină morală...

Așa mi-a impus Vlaicu, cu tăcerea lui!

Urcat pe culmile mecanice, adânc cunoscător al forțelor fizice, el a ochit lungul șir al combinațiilor de forțe, tot atâtea invenții ale viitorului.

Dându-și seamă de mulțimea grozav de mare a melodilor, compuse toate din disparentul număr de tonuri, a calculat și mulțimea, aproape nemărginită, a limbilor, făurite și ele din numărul restrâns al sunetelor. Trezându-se apoi în revistă multele forțe cunoscute și deducând, din semne, înfricoșata ceată a forțelor necunoscute, forțe planetare și forțe siderale, le-a combinat pe toate, în grupuri mai mari și mai mici, în proporții egale și neegale, condiționate de temperaturi și de depărtări, și... s'a trezit înaintea porților infinitului număr de com-

binătuini mecanice, tot atâtea inevenșturi, taine de ale viitorului. La văzul lor, a rămas înmărmurit!

Trezit, și întors din excursiile-l teoretice-mechanice la neînsemnatul număr de taine, răpite din arsenalul pământului, a zis și el cu marele Ampere: „Cât e de mare Dumnezeu, cât e de mare! Știința noastră e nimica!”

Această convingere a lui, izvorată din întrezărirea infinitului, această recunoaștere a micimei proprii, în fața grandioaselor surprize ale viitorului, m'au făcut să mă plec înaintea adevăratului șoim, îmbrăcat în halna smerenței. Prin modestia-i genialul Vlaicu s'a dovedit într'adevăr mare. Înălțat în sfere, pentru noi necunoscute și poate nici visate, la priveliștea orizontului pierdut în zare, el nu putea fi mândru de valea noastră strămtă, încinsă de muntele neștiinței. „Să nu se laude cel înțelept întru înțelepciunea sa... ci întru aceasta să se laude cel-ce se laudă, ca să cunoască și să știe pe Domnul”, ca înalțând în știință să poată întrezări nesfârșitul drum de parcurs, azi de abia început, întocmai ca și genialul Aurel Vlaicu.

Dr. Vasile Suciu,
viceprezidentul „Asociațiunii”.

porul și să-l clarifice asupra drepturilor sale elementare cetățenești? Arătați-ne și dvoastră fapte și nu numai vorbe dlor critici ai unei activități pe care dvoastră n'a-ți fost capabili a o desvolta.

Despărțământul Caransebeș, care a durmit atâta vreme, aud că își va continua turneul început la Iaz, Maciova și Valeaboului. Și bine face.

Am remarcat la adunarea din Valeaboului prezența și a membrilor din comitetul despărțământului: Dr. Virgil Budințian, Const. Călfian, prof. Alex. Butiu, notarul comunal Ciulă și a altor fruntași pe lângă cel amintit în cursul raportului.

Correspondent.

Două scrisori.

Ni se scrie din Viena:

„Astăzi Vă pot comunica niște lucruri extrem de importante. În ședința de ieri a consiliului de miniștri s'a hotărât să se ia măsuri nu numai pentru a se înăbuși agitația pansârbească în Bosnia și Hertegovina, ci să se ia măsuri și față de propagandă, îndreptată contra statului pe teritoriul românesc și rutene. Spre acest scop contingentul polițiștilor de stat va fi înmulțit binișor.

Școalele vor fi controlate mai aspru, iar întâlnirile societăților și ale particularilor, cu cei din străinătate, vor fi urmărite cu cea mai mare grijă. Ancheta din Bosnia a fost aproape catastrofală pentru cărmuirea locală. A ieșit la iveală, că funcționari ai statului, impiegatii trenurilor, învățători, proști, erau cuprinși în mrejele fermecate ale ideilor pansârbești, agitând sălbatec pentru ele. Dacă mijloacele normale se vor dovedi slabe, Bosnia și Hertegovina vor primi iarăș guvernament militar. Mai întâi, toate școalele medii vor fi statificate; elevii vor primi uniformă, ca să poată fi mai ușor veghiati. Paralel cu comploturile politice, a căror armă este atentatul, se bătulește existența unei asociații secrete, cu menirea de-a incurca operațiile militare.

Se prea poate, că aceste conspirații sunt diriguite de cercurile militare sârbești; vor fi, deci, urmărite cu cea mai mare băgare de seamă. Cu deosebire contele Tisza a stăruit să se ia măsuri de apărare, față de influențarea cetățenilor ungari de către agitatori naționali din Serbia, Rusia și România, fiind aceste măsuri de neapărată trebuință, și de cea mai mare urgență.. S'au discutat și chestiile din Galizia, etc.”

Ni se scrie din Dej:

Onorată Redacție!

Vă rog să binevoiți a da loc în ziarul dvoastră următoarelor:

Cu privire la cele publicate în Nr. ultim (12) al revistei „Luceafărul” din Sibiu sub titlul „Retragerea dlui Goldiș dela „Românul” declar următoarele:

Nu corăspunde adevărului, că la ședința din Alba-Iulia și oricare ședință a comitetului nu ar fi fost chemați toți membri, chiar și dacă în acea ședință — după „Luceafărul” — șefii ar fi aranjat „trebșoarele în familie.”

Nu corespunde adevărului, că d. Goldiș a fost silit să se retragă din redacția „Românului” și că retragerea s'ar fi făcut din pricina că dânsul ar fi făcut apel — „spre spaima șefilor” — la unii din foștii redactori ai „Tribunei”, să intre în redacția „Românului”.

Regret, că azi când ar trebui să fim întru toate solidari și închegați, se lansează bănuiele, din cari publicul cetitor își poate forma credința greșită, că între membri comitetului partidului național român sunt neînțelegeri, ori că ei ar fi atât de mici la suflet, încât să poarte sămbetele domnilor cari au lucrat și colaborat la „Tribuna”. Nu-i adevărat că pretinsa dife-

rență între d. Goldiș și comitet ar fi pentru împrietinirea și colaborarea la „Românul” a acelor domni. Inșuș actualul incredințat al comitetului, cu dirijarea „Românului” a invitat pe foștii redactori ai „Tribunei” să intre în redacția organului nostru.

Fac apel, la întreaga presă românească, să se abțină dela orice fel de însinuări și deraieri, ce ar putea conturba colaborarea și înțelegerea atât de indispensabilă marilor interese ale neamului nostru, în aceste vremuri de o deosebită importanță istorică.

Dr. TEODOR MIHALI.

Am primit scrisorile, amândouă, aproape la încheierea ziarului. Va trebui să revenim asupra lor, deși întâmplarea, care ni le-a adus deodată, comentează îndeajuns.

Demersul monarhiei la Belgrad — amânat.

De ce contele Berchtold ezită să trimeată somația anunțată?

Arad, 11 Iulie.

După cum s'a văzut din telegramele primite în ultimele zile, contele Berchtold era hotărât să trimeată guvernului din Belgrad o notă prin care să-i comunice, că instrucția asupra atentatului dela Serajevo a conchis că complotul are legături cu anumite cercuri din capitala Serbiei și să-i ceară, în acelaș timp, o grabnică explicație. Intre altele — după cum afirmă și ziarul italian „Messagero” — ministerul de externe austro-ungar ar fi cerut Serbiei să desființeze de îndată toate societățile pansârbești și „Liga patrioților” care luptă pentru întemeierea „Serbiei mari”. Cum, în fruntea acestei din urmă stă atât fostul moștenitor al tronului, principele George, cum și actualul regent, principele Alexandru, — e explicabil, că nota ar fi avut aerul unei provocări, pe ale cărei consecințe contele Berchtold departe de a le ignora, le dorea totuș desfășurarea — îndemnat fiind la aceasta de puternicul partid militar dela Curtea din Viena.

Se înțelege ușor ce ar fi urmat imediat după expediția unei asemenea somațiuni. Cum îndârjirea opiniei publice sârbești e din zi în zi mai accentuată din cauza exceselor a căror pradă sunt Sârbii din Bosnia, — un conflict armat între Austro-Ungaria și Serbia, așa de profund învrășmășite, s'ar fi putut considera început. Corespondentul nostru din Belgrad ne-a comunicat de altfel chiar în corespondența de ieri, că în Serbia nu se așteaptă decât cel mai mic gest de provocare din partea ministerului de externe dela Viena pentruca imediat să se ridice întreg neamul sârbesc....

Nu tocmai această stare de spirit a Sârbilor a oprit trimiterea notei austro-ungare, ci o intervențiune neașteptată a oprit pe contele Berchtold la jumătatea gestului. Factorul acesta decisiv, care a intervenit pentru a împiedeca deslănțuirea conflictului sârbo-austro-ungar a fost Germania.

Intervenția personală a împăratului Wilhelm a provocat în cercurile diplomatice din Viena o adevărată consternațiune.

Asupra motivelor cari au determinat această ciudată hotărâre a Germaniei, aflăm dela o personalitate foarte în curent cu știrile cari se primesc la ministerul de externe următoarele:

Gestul împăratului Wilhelm e explicat de diplomația germană în chipul următor:

Inceperea unui război între Austro-Ungaria și Serbia ar însemna o neapărată intervenție a Rusiei și, poate și a României. Dar, intrarea în acțiune a Rusiei ar chema fatal mobilizarea Germaniei. Franța, obligată de alianța ei cu Rusia, și-ar îndrepta imediat armatele spre Rin. Iată, prin urmare războiul general.

Pe acesta a voit să-l evite împăratul Wilhelm când a oprit trimiterea notei austro-ungare.

Pe de altă parte suntem informați din surșă absolut bine informată, că gestul împăratului Wilhelm era așteptat la Petersburg.

Doliul comitatului Sibiu.

Luni la orele 12 din zi, s'a ținut adunarea generală extraordinară a comitetului municipal al comitatului Sibiu, convocată în scopul exprimării condoleanței comitatului față de moartea moștenitorului de tron Francis Ferdinand și a soției sale, principesa Sofia de Hohenberg. A fost bine cercetată. Românii din Sibiu s'au prezentat în număr complet. Au fost mulți și din afară. A prezidat comitele suprem Walbaum. S'a propus înaintarea unei adrese de condoleanță, al cărei text a fost citit în fața adunării. În numele Românilor a făcut d. Nicolae Ivan prezidentul clubului municipal român, declarațiile următoare:

„Onorată adunare municipală! Ca creștini, ne-am împlinit ieri o datorință tristă în biserică. Ca reprezentanți ai poporului venim în incinta aceasta, unde poporul nostru își are reprezentanții săi, și ne împlinim o datorie de cetățeni.

Atentatul criminal, căruia a căzut jertfă moștenitorul nostru de tron, arhiducele Francis Ferdinand, și soția sa, ducesa Sofia, a produs în casa domnitoare, în monarhie și în sufletul tuturor popoarelor cea mai adâncă jale. Noi, reprezentanții poporului român din comitatul Sibiu, ca o parte a neamului românesc din această țară, neam, care s'a distins prin credință și alipire către tron și patrie, s'guduim în suferințele noastre cernite de durere, înțierăm cu toată tăria convingerii noastre actul barbar și mișelesc, cu atât mai mult, cu cât în colțurile alese ale fostului moștenitor noi vedeam o șază pentru o soartă mai bună a poporului nostru.

Drept mângâiere ne rămâne nădejdea, că idelle de cari a fost condus neuitatul moștenitor, vor trăi și mai departe. Unind durerea noastră cu durerea nemărginită a gloriosului nostru domnitor, împăratul și regele Francis Iosif I, depunem la treptele tronului expresiunea sentimentelor noastre de credință, în convingerea, că prin aceasta facem lovitura mai ușoară și contribuim la întărirea temelilor tronului. Ne asociem deci și primim adresa de condoleanță omagială”.

Adunarea votează cu unanimitate adresa.



Numai p. fumătorii de țigraete, cari nu cruță p. sănătatea lor să spezeze pe zi câțiva fleri mai mult

Modiano Club Specialite, tuburi și hârtie de țigarete e cea mai scumpă dar și cea

mai bună!!

La sfatul medicilor tuburile precum și folțele nu sunt imprimate, dar pe ambele se vede semnatura de apă a renumitului fabricant:

S. D. MODIANO

Incidentul dela granița româno-bulgară.

Sâmbra, 10 Iulie.

Comisiunea mixtă numită ca să cerceteze incidentul și-a început ședințele. Atitudinea reprezentanților autorităților militare bulgare, dovedește că cei din Bulgaria nu vor să se stabilească adevărul și încearcă să arunce răspunderea provocării asupra soldaților români cari erau dezarmați. Comandantul grănicerilor bulgari și grănicerii bulgari susțin că grănicerii români încălcaseră un teritoriu pe care ei nu știau că noua delimitare îl trecuse României.

Măști dimineața la orele 8, membrii comisiunii române: general Rămniceanu, colonelii Castris și Rujinski, căpitanul Dumitriu și d. Radu Rosetti, delegat al ministerului de externe, însoțiți de d. maior Plopeanu, comandantul jandarmeriei — au plecat la fața locului. Membrii comisiunii bulgare sunt general Papadoff și colonelii Neresoff și Kiseloff. Comisiunea venise cu automobilul din Rusciuk. A fost ascultat maiorul Geambadoff, comandantul corpului de grăniceri bulgar, care, a căutat să nu precizeze nimic.

Fiind chemat soldatul bulgar care a omorât pe soldatul român Constantin Zincă, el s'a prezentat înaintea comisiunii dârz și sfidător. Fiind întrebat pentru ce a omorât pe soldatul Zincă, criminalul a răspuns:

— L'am omorât pe soldatul vostru fiindcă a călcat pe teritoriul Bulgariei. Pământul nostru — adaogă — a mai fost călcat de armatele voastre, și, dacă atunci noi nu am putut să-l apărăm facem aceasta acum.

— Dar, de ce ai mai împuns pe Zincă cu baioneta, după ce l'ai împușcat? — întreabă un membru din comisiunea română.

— Zincă al vostru — răspunde cel întrebat — a căzut jos când l'am împușcat. El se svârcolea și nu putea să moară. Văzându-l cum se chinuiește, mi s'a tăcut mîla de el și l'am împuns cu baloneta ca să moară mai curând fără multe chinuri.

Prima răspuns se vedea bine că este învățat pe dinafară, iar al doilea pornea dintr'un suflet negru și plin de ură și falșitate.

Au fost ascultați câțiva dintre Turcii, martori oculari, când a fost împușcat soldatul Zulcă Constantin.

Azi va fi ascultat grănicerul criminal bulgar Nicolae Nedeff, ale cărui declarații — ca și ale celorlalți martori — sunt categorice, că s'a tras în soldații români fără ca aceștia să fi provocat cu ceva.

„L'Echo de Bulgarie”, organul oficial al ministerului de externe bulgar, explică și comentează în felul următor incidentul la frontiera româno-bulgară:

„Un incident regretabil s'a produs săptămîna trecută la frontiera româno-bulgară. La 1 Iulie v. trei soldați români, dintre cari unul înarmat, și patru lucrători musulmani, s'au dus pe locul unde trebuie să treacă noua frontieră, cam la o mie de metri de linia actuală, și s'au apucat să taie copacii din dreptul unei poene așezate pe teritoriul bulgar, la două sute de pași de frontiera stabilită de comisiunea mixtă. Oei doi soldați ai postului bulgar, cari supravegheau inviolabilitatea frontierei, s'au dus la soldații români și i-au invitat să nu mai taie, până ce va sosi ofițerul. La acest avertisment, soldații români au răspuns prin injurii la adresa ofițerului și a soldaților bulgari; cuvintele au fost urmate de fapte, iar unul din soldații români luă pușca soldatului bulgar Nicolae Nedeff, pe când cellalt soldat român îl lua la ochi. Văzând pe camaradul său în primejdie, cellalt soldat bulgar, trase asupra soldatului român, care căzu mort. Urmă o încăierare în cursul căreia fu ucis un alt soldat român. Informațiile complementare spun că n'a fost decât un mort și că al doilea soldat român ar fi fost numai rănit.

Acest incident a produs, firește, o impresie penibilă la Sofia și guvernul bulgar, dornic să se știe adevărul, a promis îndată României instituirea unei comisiuni mixte, care să procedă la o anchetă la fața locului pentru a stabili răspunderile. Sancțiunile, dacă e nevoie de sancțiuni, vor încheia afacerea.”

Din cele relatate mai sus, reiese clar cum organul oficial „L'Echo de Bulgarie” caută să mistifice realitatea faptelor.

Din Ekrene, localitate de frontieră dintre Dobrogea-Nouă și Bulgaria vin următoarele știri:

Zilele trecute a izbucnit o ceartă violentă între grănicerii români și cei bulgari, provocată de acceștia, în următoarele împrejurări. Mai mulți locuitori din teritoriul românesc și cari voiseră să iasă la secerișul grăului semănat astă toamnă au fost oprîți de grănicerii bulgari, sub cuvânt că semănăturile sunt pe pământul bulgar, care de drept se întinde la o distanță încă 300 m. p. în interiorul Dobrogei. Grănicerii români intervenind, o ceartă violentă a izbucnit între ambele tabere. D. căpitan Stelian Drăgănescu, comandantul grănicerilor, fiind anunțat a sosit în Ekrene, spre a face ancheta. Față de dsa, grănicerii bulgari, cari la început s'au arătat foarte înverșunați, au fost nevoiți să cedeze și să permită locuitorilor să-și ridice roada de pe pământul românesc.

Cor.

Cronică din Sălaj.

Intâlna adunare a despărțământului Băsești. — O comună frumoasă. — Numele morților pocite. — Generația veche. — Parastas pentru Francisc Ferdinand. — Un preot adevărat.

Prima adunare a nou înființatului despărțământ s'a ținut în Asuașul de Jos, în 5 Iulie.

Despre puține comune din jurul acesta se poate zice, ca despre Asuaș, că locuitorii ei sunt oameni deștepti iubitori de curățeni și ordine, cu stare bună și dornici de cultură, care de altcum a intrat de mult în comuna aceasta și se văd de-abinele urmele ei binefăcătoare.

Adunarea s'a ținut în biserică premergându-i inșuratul. Face bună impresie frumosul iconostas împodobit cu ștergari lucrute de mâinile harnicelor femei din Asuaș și fac rea impresie cununile în amintirea celor morți, pe cari se văd inscripții de aceste: *Argyelân Vászily, Joán*. Nu s'ar putea folosi banii dați pe cununile aceste spre un alt scop, căci astfel îmbogățim numai străinii, cari își fac joc de limba noastră.

La adunare a luat parte mult popor din loc, din Asuașul de sus, Bărsăul de Jos și de sus, Ardihat, Sălsig, Oarța de Jos cam 4—500 de oameni și puțini intelectuali, mai ales preoți.

Fiind prima adunare voi însemna cu numele pe cei prezenți, căci mi-e teamă, că la viitoarea adunare tot numai dlor vor fi de față. Deci să se știe!

Au fost de față d-nii: *Vasiltu Pop* (Oarța de Jos directorul despărțământului); *Ioan Vasvâri* octogenarul preot din Bărsăul de sus; *Alexiu Varna*, aproape octogenar (Asuașul de sus); *Ant. Bălibanu* (Băsești), *Vasile Gavriș* (Odești); *Ioan Lengyel* (Oarța de Jos); *Iuliu Lobont* (Gărdani); *Andrei Centea* (Sălsig), *Demetriu Cionca* (Bărsăul de Jos); *Vasile Schlop* (Benefău), *Vasile Indrean* (Motis) și *Traian Nemes* (din loc). Toti preoți. Învățători numai doi, unul pensionat, dl *G. Simonca* și dl *Simon* din Arhidat. Ca oaspeți: dnele Centea și Indrean, dsoarele Centea și Moga, — dl prof. din Beiuș Dr. *Ioan Ossian*, medicinist; Aur. *Gavriș* și V. Ilea, — teol. *Ionel Cionca*, abs. de prep. *Petru Marchis* și stud. *Simeon Marchis* și I. V. *Bălibanu*. Din partea administrației, notarul din Ardidat, care într'una exclama: „gyönyörű!”

Au lipsit precum vedem învățătorii sălăgeni. Dar să nu ne mirăm, căci dâșii sunt cuprinși de mare jale. Chiar în ziua adunării trebuia să între în temnița din Vaș inv. *Darius Pop* din Băsești, știm cu toții pentru ce! Vedeți ce solidaritate?! Apoi mai huliți pe învățătorii din „R. I. R. S.” Deci d-nii învățători n'au venit, de supărare, dar de ce n'au venit d-nii advocați din Ceu și alți intelectuali din cerc?!

A prezidat dl *Vasile Pop*, paroh în Oarța de Jos. În cuvinte alese a parentat pe Cel, ce era cândva speranța noastră, pe arhiducele-clironom Francisc Ferdinand, urmând apoi obicinuitele puncte de program. A citit dl secretar al desp. părintele *Bălibanu* un frumos raport despre activitatea comitetului întru înșghebură acestui despărțământ, s'a ales o comisie pentru censurarea rapoartelor, încasarea taxelor și înscrierea de membri noi. Dl *Dem. Cionca* a adresat, în cuvinte foarte la loc, un cald indemn către intelectuali și săteni, să se înscrie de membri. În urma acestui indemn s'au înscris de membri ajutători 37 săteni din Asuașul de Jos și de sus și din Ardihat, precum și 3 ordinari. S'au încasat 90 cor.

Părintele *Bălibanu* a ținut o prelegere liberă despre beție și urmările ei, nu atât, după cum a zis dl conferențiar, că doar locuitorii acestei comune ar fi cuprinși de patima beției, ci ca oamenii luminați să se facă și dâșii luptători în contra celui mai înfricoșat dușman al nostru.

Conferința a fost atât de potrivită, bine închiegată, întretesută cu frumoase pilde, încât mă tem a o schița, ca nu cumva să-i iau dlui conferențiar pofta de a o publica.

În urmă s'au designat ca delegați la adunarea generală, d-nii *George Pop de Băsești* și *Mihail Bohățiel*.

Ne-am adunat apoi în casa primitoare a părintelui *Traian Nemes*, unde ne-a așteptat o masă bogată, spre lauda doamnei preuteze și a surorii d-sale.

Am petrecut voioși în jurul hătrânilor preoți cu barbă albă, cari îți amintesc alte vremi; s'a toastat pentru vrednicia comitetului despărțământului, a conferențiarului și cu deosebire a harniculul preot din loc, care a știut să ne dea exemplu, cum se poate ridica în cultură și bunăstare un popor bine condus.

Ne-am depărtat apoi între regretele munților de fripturi și prăjituri, ce au rămas ca semn al indolenței celorce n'au luat parte la aceasta adunare frumoasă.

Codreanu.

Moartea lui Hartwig.

Arad, 11 Iulie.

Personalitatea cea mai marcantă a diplomației rusești, cel mai excelent colaborator al lui *Isvolski* și partașul cel mai activ al evenimentelor din ultimii ani în Balcani: *Hartwig*, consulul rus la Belgrad a decedat subit ieri seară în capitala Serbiei.

Incontestabil moartea lui *Hartwig* e o gravă aproape ireparabilă pierdere pentru diplomația rusească, care a pierdut în el nu numai pe anteluptătorul intereselor Rusiei în Balcani, ci și unul din acei diplomați ruși, cari în spiritul și după doctrinele lui *Isvolski* totdeauna erau gata să creieze extremitățile cele mai primejdioase și totodată să persiste cu energie pentru acestea.

Ca atare și ca aderent puternic al politicii slave de expansiune și de cucerire, în continuu era candidat la postul de ministru de externe al Rusiei. Adeseori avea ciocniri grave cu moderatul *Sassonow*, a cărui politică uneori nu numai nu a aprobat-o, ci când numai putea o contracara. Acum 2 ani când *Sassonow* era suferind nouă luni de zile iar oficiul de externe îl conducea locțiitorul acestuia, *Hartwig* cu orice preț vóia să-l silească pe *Sassonow* să se retragă. Dar, n'a reușit. *Hartwig* a rămas și mai departe în Balcani, unde fără el nimic nu se făcea. Ca prototip al ideii slave, care între orice împrejurări a știut asigura influența rusească în Balcani, a fost dușman declarat al monarhiei noastre, iar acum, când el este mort, se poate face constatarea că *Hartwig* a fost pricina tuturor eșecurilor noastre în Balcani. Puțini vor ști că genialitatea lui *Hartwig* a creiat alianța balcanică, care în mod glorios a cucerit Balcanii pe seama sa și că în conflictul între aliați lui are Serbia să-i mulțamească ajutorul Rusiei.

Moartea neașteptată a lui *Hartwig* tocmai în situația actuală înseamnă o mare pierdere nu numai pentru Rusia ci și pentru Serbia, întru cât în el statul sârb și-a pierdut prietenul și sprîjinul cel mai însuflețit și mai puternic.

Hartwig moare în vârstă de 58 de ani.

Amănuntele

morții se povestesc astfel:

Hartwig făcuse o vizită ministrului nostru în Belgrad, baronului *Giessl*. Seara la 9 ore a fost primit în cabinetul ambasadorului nostru. Stăteau și discutau — în ton calm, spun zierele vieneze — *Hartwig* pe canapea, *Giessl* pe o sofă. După puține cuvinte *Hartwig* ridică mâna la inimă, plecă capul și se rostogoli la pământ.

Baronul *Giessl* chemă ajutor, îl ridică pe canapea, și telefonă după medici. Medicii, sosiți în timp de cinci minute, constatară moartea. Numai decât fu avizată fata lui *Hartwig*, care sosi, deasemenea târziu, la ambasada austro-ungară. Soția răposatului petrece tocmai în Sofia.

Baronul *Giessl* a spus unui gazetar, că vizita lui *Hartwig* se întâmplase la dorința acestuia. El, *Giessl*, sosise din Viena în dimineața acelei zile.

Cu câteva ore înainte *Hartwig* primise vizita moștenitorului de tron *Alexandru* și a principelui *Paul Karageorgevici*, cari sosiră din Londra alaltăieri.

Relațiile între noi — spune ambasadorul nostru — au fost totdeauna foarte prietenești; colegul meu era o fire veselă, deschisă; se plîngea de altfel de multă vreme de dureri de inimă. *Hartwig* venise la mine, ca să lămurească faimele, despre atitudinea lui lipsită de pietate, când cu atentatul din Sarajevo.

INFORMAȚIUNI.

Ciudățenii.

XVIII.

Preotul din dieceza Gherlei.

Primesc o posta de azi o scrisoare cu o rugămintă și un mandat cu un onorar. Bineînțeles, onorarul nu mi se cuvine, prin urmare nici rugămintea nu o pot împlini. Nu voi scrie deci articolul, ce mi se cere. Dau loc însă scrisorii, în loc de articol, și transpun onorarul, fondului ziaristilor, în loc de a-l păstra... S. C. D.

Domnule redactor!

„Te rog să scrii un articol pe tema ce voi schița în câteva rânduri...”

Acum vre-o lună și mai bine ați dat un răspuns la Posta Redacției în „Românul”, sub „Preotul din dieceza Gherlei”. Respectivul preot se plângea, că congrua se distribuie cu mari zăboviri, etc. E drept, că cu trimiterea congruei se cam întârzie totdeauna câte 2-3 săptămâni și asta, pentru că se fac rețineri la diferite fonduri ale diecezei, ceace dă mult lucru ofițierilor dela fonduri. Dar, mai ales în anul curent, a întârziat mult ministerul cu lichidarea congruei; o nouă cauză a întârzierii mari cu distribuirea.

Iar dacă cutare protopop își reține sieși epese pentru distribuie câte 3 cor. dela un preot, faptul acesta e nejust și josnic pentru ce respectivii protopopi vinovați trebuiesc denunțați la forurile competente, ca pe niște elemente de abuz scandalos.

Faptul, că s'a reținut din congrua la un anumit fond cultural, cu ocazia numirii de paroh dela fiecare preot 100 cor. iar cu ocazia conferirii unui brâu roșu 2-300 cor., aceasta numai spre bucuria preoției și a diecezei poate fi. Căci pentru instituții de cultură și înalțare ale bisericii și ale neamului se fac acestea. Mai vărtos trebuie să ne crească inima de bucurie, că în sfârșit și pentru dieceza Gherlei lucrește mai cum se cade soarele, după atâta chiu și vai de până acum; ceace se va adevăra în curând. Apoi o sumă de 100-200-300 cor. jertfită poate odată în viață de un preot care în seminar a fost întreținut, fără să speze o singură coroană, și acum primește dela stat să zicem 2000 cor. plus 1-2000 cor. venite dela parohie, — să jertfească fie și cu sila un preot, odată în viața întreagă, 100 cor. pentru biserica lui, pentru neamul lui, pentru ale lui instituții de cultură și de creștere și să se călășcă în gura mare — slab semn pentru biserică și pentru neam!! Un așa burtă-verde e păcat să poarte numele de preot.

Cine e dator să ridice preoției și bisericii instituții de cultură, de umanitate, de progres, de nobilitare, de neatarnare, de emancipare de sub slugărnicia străinului și a tiranului? Nu cumva fakirii și dervişii de prin China și de prin Indii??...

Acum, că sute de mii se distribuie de 4 ori la an preoției, nici acum să nu poată contribui, nici acum să nu voiască a-și întări cu cinste cu demnitate biserica lor națională, ajunsă în pericol și la rușine? Nici acum să nu voiască preoția a înălțura rușinea, mizeria, compătimirea, disprețul sărmanelor văduve și a orfanilor de preoți cari gem în cea mai mare lipsă și negrijă. Asta să fie fapta, dragostei creștinești recitată — mai corect: mințită — în fiecare zi de buzele preotului din Evanghelie?!

Vai de biserică cu o așa preoție egoistă și josnică.

În sfârșit Dumnezeu cel bun și drept să dea pentru toate diecezele românești numai așa porniri și stări ca cele de azi din centrul diecezei de Gherla și atunci ferice va fi în veac de veac biserica și neamul nostru românesc întreg”.

Cam așa socot să fie ceva scriere, la tot cazul peana d-tale măiastră va afla mai potrivit ce și cum să fie scris. Trimite cu posta, o mică răsplată, pentru ostenele d-tale. Cu dragoste frățească, Gherla la 17 Iunie 1914. — Preotul M.

Arad, 11 Iulie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme caldă, în unele locuri ploi cu furtuni.

Prognostic telegrafic: cald, în unele locuri ploi. Temperatura la amiază a fost: 23.3 C.

Trupa teatrală românească prin prismă unguerească. Luând de veste zierele maghiare că

dl Nicolae Băilă, sub egida „Societății pentru fond de teatru român” va face un turneu cu o trupă prin Ardeal — tipă ca din gura șarpelui și imploră autoritățile să fie cu băgare de seama căci artiștii români sunt toți agitatori și spioni. Ca dovadă aduc trupa dlui Antonescu de anul trecut, despre care se presupune că a avut și câțiva ofițeri români activi, deghizați în actori. — Ce să faci dacă Maghiarii așa înțeleg arta!...

„Valahii amenință”. Primarul orașului Alba-Iulia, Dr. Roska Miklós, în calitate de Român renegat, care disolvase marea adunare populară românească — a primit din București următoarea scrisoare de amenințare:

„Domnule șef! Te provoc să nu rămâi pe lângă tendința de a lucra mereu împotriva Românilor, pentru că de vei mai încerca să împiedeci încă odată ținerea unei adunări populare, voi avea bombă și pentru dta... (Până aci scrisoarea e românește, apoi continuă unguerește:) De nu, atunci și Maria Ta o vei păți ca cei din Dobrița. Sper însă că nu vei încerca mai mult. Cu stimă: G. — fost locotenent în armata austriacă”.

La această scrisoare fantastică, zierele maghiare — pentru că teama să fie completă — mai adaugă că muncitorii valahi dintr'o mină dela Zlatna au furat deunăzi o mare cantitate de dinamită, spre scopuri cunoscute. Compatrioții noștri văd legătură între scrisoarea apocriafă a ofițerului austriac din București și dinamita Moșilor, cari nu s'au legitimat înainte de a o fura, că la ce le trebuie...

„Să mântuim Ardealul”. Cetim în „Săptămâna” din București: — „Într'un articol plin de ironie usturătoare și de avânt înflăcărat Românul din Arad (5/18 Iunie) vorbește despre fierberea ce are loc în sânul Ungurimii, care văzând depărtarea României dela politica din trecut, se teme grozav că se va pierde Ardealul și astfel vor pieri și visurile unei „Ungarii mari”. Toată vâlva pe care o fac în întruniri toate planurile de întărire a granițelor Transilvaniei toate încercările de exterminare a neamului românesc puse la cale de urmașii lui Arpad, sunt zadarnice. Articolul sfârșete astfel: „Nu obosiți, iubiți compatrioți! De Românii din Ardeal nu-l veți mântui Ardealul niciodată, căci opincării aștia au slobozit rădăcini adânci în acest pământ, încă de pe vremea când neamul vostru hoinăria desrădăcinat prin cine știe ce pustinii.”

Sărmanii de voi... Ați vrea să mântuiți Ardealul de Ardeal? Vă închipuiți că stările de azi sunt identice cu cele de acum șase veacuri... Mai puteți crede în drepturile „istorice” ale celor trei națiuni? Sau credeți că Ardealul e patrimoniul acelor câțiva „magnați”, sau că Ardealul e unguresc în urma cetei de solgăbirăi, notari, jandarmi și boactări de tren presărați prin el? Nu domnilor, Ardealul istoric, Ardealul-minecună, a murit de mult. Doar și peste întinderile aceste a suflat vântul libertății... Luați seama în sfârșit; Noi Românii alcătuim Ardealul! Noi Românii suntem marea întinsă, iar corăbiile voastre plutesc fragile pe întindere, nelegate de fundul mării cu nimic.

Noi și pământul acesta stropit cu sângele nostru și cu sudoarea noastră — noi suntem Ardealul. Iar noi — nu vă cerem să ne mântuiți”.

Această revistă scrie:

— „În legătură cu notițele de mai sus, atragem atențiunea presei românești din Ardeal și Bucovina să întrebuințeze la calendar și stilul vechiu și pe cel nou. De întrebuințază numai pe cel nou se produce prin aceasta numai confuziuni cetitorilor din țară”.

† Protopopul Elia Moga. Din Beiuș ni se anunță moartea vrednicului protopop al Răbăganilor, Elia Moga întâmplată azi în Răbăgani. Defunctul protopop prin tactul, înțelepciunea și aptitudinile sale vrednice câștigase mare trecere atât în cercurile preoțești cât și în cele ale mirenilor.

Odihnească în pace.

Cererea pentru întregirea salariului învățătorilor. La întrebările, cari ni se pun din mai multe părți răspundem pe această cale:

Toate acele comune bisericesti, cari doresc să întregască salariul învățătorilor lor, în conformitate cu dispozițiunile art. XVI — 1913, trebuie să înainteze rugarea, cum s'a cerut întregirea salariului cu ajutor de stat până aci (art. XXVII—1907).

Formulare de rugări și acluzele ei se căpătă dela „Tipografia seminarului din Blaj” pentru 1 cor

Timpul ultim pentru cererea întregirii este 31 Decembrie n. 1914.

Trecerea dintr'o clasă și dintr'o categorie și alta se face din oficiu pentru cei cari au ajutor de stat.

Invoirea prealabilă pentru cererea întregirii dela stat o dă conzistorul, la cererea senatului școlar-parohial.

Recomandăm senatelor școlare-parohiale, cari sunt avizate la acest ajutor, să-l ceară fără nici o amânare.

Ion Sângeorgiu și Ion Al-George. Primim: „Domnule director! Mai zilele trecute, a apărut în ziarul „Românul” o notiță foarte ascuțită la adresa lui Ion Sân-Georgiu, pe care îl scoateți din țara lui Coșbuc, cu privire la „întâmplarea” cu sonetul lui Caragiale. Domnul care a scris acel articol, după toate aparențele făcea aluzie la mine; făcând astfel o regretabilă confuziune. Eu n'am iscălit în viața mea nici un rând sub acest nume, deși sunt născut în „Sângiordzul român” cum zice tatăl meu și mama mea în țărânească acelor locuri.

Deci ca pseudonim a-și fi luat forma rustică. Dl Ion Sân-Georgiu, care e „Saint-Georges” de origine și care e născut la Botoșani, deci nu în țara lui Coșbuc, ar fi trebuit să desmintă ei această confuzie. Dar dlul, își bagă nasul unde nu-i fierbe oala și apoi tace. Când nu-l întreabă nimeni, atunci își declină calitățile — cum a făcut în ziarul „Rampa” din București în vara anului 1912. Rugându-Vă ca, neapărat să publicați această scrisoare deschisă, pentru restabilirea adevărului și pentru clarificarea lui, Vă rog domnule director să primiți asigurarea sentimentelor distinse, ce Vă trimite IOAN AL-GEORGE, care nu se joacă „de-a poezia” cu pseudonime, ci cu numele ce i -lau hărăzit cel în drept. Încă odată: București, 26 Iunie st. v. 1914. — Ion Al-George.

O statuie lui Francisc Ferrer la Barcelona. În cursul unui meeting furtunos din Barcelona zece mii de membri ai partidului radical au votat hotărârea să ceară consiliului comunal al acestui oraș ridicarea unei statui lui Francisco Ferrer, în fața palatului de justiție. Această hotărâre va stârni o mare agitație pro și contra, în întreaga Spanie.

Sângeroasă încăerare între Musulmani și poliția din Scutari. Marți era să aibă loc la Scutari o adunare a Musulmanilor. Poliția aflând a atacat de dimineața vre-o 200 de Musulmani înarmați, cari voiau să meargă la locul de întrunire. Trei polițiști și câțiva jandarmi au fost răniți în încăerare. Intervenind maiorul austriac Peter cu trupele sale, a risipit pe Musulmani. Aceștia au avut 4 morți și câțiva răniți. În oraș domnește mare panică, deoarece se așteaptă la un măcel din partea Musulmanilor.

Șasesprezece Musulmani au plecat săptămâna aceasta dela Scutari să se întâlnească în Muntenegro cu emisarii lui Essad-pașa.

Asigurări de produse contra grindinei și focului. Din mai multe părți ne vine știrea, că gihăța a făcut mari pagube în bucatele-holdele țărânilor noastre, prin ce, — după atâția ani grei, — o parte a oamenilor noștri au ajuns la o stare materială și grea. Cari și-au asigurat produsele contra baterii de gheață, au scăpat din necazul acesta, fiindcă pagubele avute se rebonifică dela asigurători. Banca generală de asigurare din Sibiu primește încă și în luna aceasta asigurări contra grindinei. Indemnăm pe oamenii noștri, să grăbească a-și asigura bucatele la banca românească, căci încă nu este târziu. Acei cari au bucate frumoase, ar face un păcat strigător la cer, dacă nu s'ar îngriji prin asigurare, să-și apere avutul lor agnosit prin muncă grea. Păcătuiesc contra familiei lor, contra intereselor naționale toți aceia, cari nu se îngrijesc de acest avut. E destul o jumătate de ceas ca toată munca unui an să fie zădărnicită și să nu mai avem, ce seceră.

Tot la locul acesta indemnăm poporul nostru, să-și asigure bucatele și contra focului. Pentru 3-4 coroane, ce se plătește pe 2-3 luni pentru asigurarea produselor, vom câștiga liniștea sufletească și va fi munca noastră apărută, avutul ne va rămânea neștirbit. Acei cari au bucate frumoase, ușor pot jertfi 2-3 măsuri de grâu, căci prin aceasta vor apăra pe cele 2-300 măsuri, de care au așa mare nevoie și care îi scapă dela foamete care și anul acesta a bătuit în multe ținuturi, adese-

ori chiar din vina oamenilor noștri. Adresați-vă la Banca generală de asigurare din Sibiu, precum și la toate băncile românești și la agenții comunale.

Petrecerea dela Beclean revocată printr-o telegramă de ieri, se va ține necondiționat. — Comit. aranș.

In internatul școlaelor românești din Brașov se primesc elevi înscriși în clasele gimnaziale, reale și comerciale. Taxa anuală e 700 cor. Prospect și informațiuni se pot cere dela direcțiunea internatului (Brașov, strada Prundului 39), Porond utca. (I. 2251—9)

x A sosit vremea punerel compoturilor, poame, fragi etc. pentru iarnă. Se recomandă un gospodine cea mai ieftină și mai excelentă procedură pentru împiedecarea stricărei compoturilor: praful Dr. Oetker (scutit prin lege); 1 pachet 12 fileri ajunge la 5 kgr.; scutește și împiedecă compotul, extractul de poame, marmeladă, castraveți etc. Acest procedeu e foarte uzitat în numeroase bucătării. Cetitorii acestui ziar primesc rețete gratis dela fabrica Dr. Oetker (Baden — lângă Viena).

x Nadler és Dr. Schönfeld fabrică de oroloage pentru turnuri, *Budapesta VIII. Prater 9.* O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați liferază cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltulala proprie. Ia garanție pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunt din ziarul nostru. (N 2126)

Fiind chiar acuma timpul imblătitului, Vă atrag atențiunea asupra faptului, că cea mai mare fabrică din Budapesta are anul acesta prea multe batoze (dube) de 720 până la 1000 mm. și le-ar vinde cu preț foarte moderat și pe lângă garanția mare. Vă servește și cu motoare, mașini cu aburi etc. tot cu preț moderat. La dorință Vă trimite cataloage.

AVIZ CĂTRE PUBLICUL ROMÂN. Cunoșcând multele lipsuri ale poporului nostru dela sate, am deschis în Budapesta un *Brou de Informații* ca în felul acesta să stau în ajutorul publicului român în ori care afacere ce se ține de Budapesta.

Dau informații referitor la rugărilor înalitate ministeriului ori Curtel. Urgitez rezolvarea lor și rog rezolvare favorabilă. Mijlocesc împrumuturi ieftine pe amortizare și vânzări de moșii și păduri.

Cine vrea să-și cumpere locomobile, motoare, moară, mașini de imblătit mânate cu locomil, cu motor, cu cal ori cu mâna, mașini de sămănat grâu, de cosit grâu, ori larbă, pentru adunarea lânului ori despolarea cucuruzului, pluguri etc să imi scrie mie căci gratuit îl recomand fabricii de unde își poate cumpăra toate aceste pe rate și cu prețuri mai ieftine ca la agenții lidovești. Scopul meu este ca țaranul român să-și cumpere marfă bună din mâna primă și cu garanția mare. Să vă feriți de firme cari nu sunt fabrici. Să vă feriți de agenți lidovi căci vă înșeală.

Vă recomand o invenție nouă: o morișcă cu 2 petri și sită mânăată cu mâna care face 100 kg. lână la zi. Prețul e 320 cor. pe rate.

La dorință trimite gratuit planuri de mori și catalog ilustrat despre toate recvizitele economice. Cu stimă:

Ne 2036—15

L. OLARIU.

Budapest, II., Margit-körut 11.

x In atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând e 3 ori pe zi, înainte de mâncare, câte o lină ră cafea. Prețul 2 coroane. Pregătește și expiază: Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (Mi 1621)

x **Rețetă.** Plăcintă de cireșe; a se adaoage: 50 dkgr. făină, 1 pachet praful de copt Dr. Oetker, 10 dkgr. unt, 2 ouă, 1 l. lapte sau smântână, sare cât va trebui. Căruia îi place mai duce, mai adaoage încă 10 dkgr. zahăr. Pregătirea: aluat îl pregătim în modul obicinuit, după cum vom, facem pătura, mai subțire sau mai groasă apoi o punem în tipsia bine unsă. O umplem apoi cu cireșe fără oase. Dacă cineșele sunt prea mustuoase, presărăm întreg aluatul cu făină și puțin zahăr. Această rețetă ajunge pentru două plăcinte de mărime mijlocie.

x La astmatici și umflătura pântecelui împiedecă funcțiunea normală a plămânilor; în consecință, celor cari au respirație scurtă nu le permis să sufere nici chiar de cea mai mică iregularitate. Cel mai bun și mai sigur mijloc este apa amară naturală FRANZ JOZSEF, despre care consiliul sanitar Dr. Lindemann din Hanovra a constatat că această apă e ușoară, produce scaun fără dureri și are efect excelent, dacă se amestecă cu apă și se bea pe nemâncate. De vânzare în farmacii, drogherii și hăcănii. — (H. 1867.)

OBONICA ȘCOLARA

— Excursiunea elevilor dela școala primară gr. cat. din Bucium-Șasa. — Un exemplu de urmat!

— In atenția secției școlare a „Astreii”. —

Excursiunile școlare, fie făcute ori și unde, dacă sunt bine întocmite și cu pricepere conduse, sunt unele din cele mai potrivite mijloace pentru a îmbogăți mintea cu lucruri bune, frumoase și folositoare și pentru a crește pe elevi sufletește.

Din motivul acesta, astăzi excursiunile școlare de studiu sunt îmbrățișate până și de modestele noastre școli primare românești. Școlile aceste de-un timp încoace, în decursul zilelor frumoase de primăvară, întreprind cu elevii dese excursii afară din oraș respective sat, la câmp, în pădure, pe marginea apelor, ori în vre-o grădină din apropiere și acolo afară, în aer liber, sub seninul cerului profită toți și toate de binefacerile excursiunii. Cum zic, excursiuni mai mici făcute pe teritoriul comunii unde se află școala, sau chiar prin satele și orașele din apropiere, fac astăzi aproape toate școlile noastre primare. Excursiuni însă mai mari, întreprinse prin satele și orașele mai depărtate, până acuma puține școli primare de ale noastre au îndrăsnit să facă. Nu-i vorba lucrul ăsta e și ceva mai greu și mai costisitor, decât cel de mai înainte. Cu toate aceste însă cred, că în viitorul apropiat, pe lângă o muncă și perseverență din partea învățătorilor și preoților noștri, conducătorii direcții ai școlii, se vor putea întreprinde ușor excursiuni mai mari din partea tuturor școlilor noastre primare. Un lucru foarte recomandabil și salutar pentru creșterea și luminairea nouălor generații a neamului nostru românesc.

Și acum să revin la obiect.

Fiind și eu pe deplin convins despre însemnătatea cea mare a excursiunilor școlare, după ce în toți anii de până acuma am făcut toamna și primăvara excursiuni dese cu elevii prin ținuturile din apropierea comunii, în anul acesta mi-am propus să fac cu elevii mai mărișori o excursiune mai lungă. Spre scopul acesta am dat la sărbătorile paștilor o reprezentare școlară și încasările făcute cu ocazia aceasta, le-am destinat anume pentru excursiunea plănuită. Asigurându-mă în felul acesta de paralele necesare, m'am pus numai decât în înțelegere cu colegii din Bistra, unde volam să fac excursiunea, anul acesta. Prietinel și colegul Iuliu Coroșiu în numele corpului didactic din Bistra, prin o

scrisoare frumoasă imi aproabă planul, aflându-l de foarte bun, educativ și instructiv; exprimându-și totodată bucuria că ne pot primi pe toți, cu brațele deschise.

Deci în înțelegere cu colegii din Bistra, Joi în 7 a l. c. la orele 10 a. m. plecăm din Bucium-Șasa: eu, părintele Ion Bărbat, câte un elev din clasa I și II-a, patru elevi din clasa III-a, cinci elevi clasa IV-a, trei elevi clasa V-a, doi elevi clasa VI-a; de toți 19 inși. Dintre elevi 11 sunt feciori, 6 fetițe.

Drumul îl facem pe trei trăsuri împodobite cu frunză verde. Plecând din Bucium-Șasa în scurt timp ajungem în Bucium-Isbita apoi în Bucium-Sat. Prin satele aceste trecem cântând cântece frumoase, cari scot la poartă și ferești pe cei din lăuntru caselor. În Bucium-Sat colegul gr.-or. I. Danciu ne salută și privește duos din curtea școlii cu elevii, cari eșiseră la recreație. În satele numite, singurul lucru, ce atrage atenția micilor excursioniști, e turnul bisericii, care diferă în cânta de turnul bisericii lor din Bucium-Șasa. În colo aceleași case, același oameni, același port ca în satul lor.

Eșind din Bucium-Sat atingem câteva case din Bucium-Cerbu și întorcem la dreapta pe drumul, ce vine dela Zlatna spre Abrud. Atrag atenția băeților asupra acestui drum; ce deosebire e între acesta și drumul pe care venisem până acuma. E cu mult mai larg, bine bătut și pe margini cu pomi roditori. Apucând pe drumul ăsta frumos, îndată ajungem la *Gura-Cornii*. De aici apoi se zărește bine *Abrudul*, centrul și orașul cel mai însemnat din Munții-apuseni.

Cu cât ne apropiem de Abrud, cu atât inimile elevilor încep să svăcnească mai tare. De pe fețele lor aprinse se vede, cât e de mare curiozitatea și nerăbdarea lor. Dar iată-ne într-o clipită la bariera orașului. Cel dintâiu edificiu, care atrage atenția elevilor aici, e casarma militară. Ajungând în dreptul ei intonăm cu toții cântecul de războiu: *Haidai frați cu arma în mână*. La accentele acestui cântec războinic apar la ferestile casarmei adevărații oșteni ai batalionului IV din regimentul de infanterie Nr. 64, ce staționează de prezent în garnizoana din Abrud. Intrând pe stradele orașului, elevii devin tot mai atenți. O lume nouă se deschide acuma înaintea ochilor lor. Cei mai mulți dintre ei, cari nu eșise până acuma afară din micul lor sătuț de munte, cu case mici de lemn, resfirate prin văi și pe dealuri; acuma nu se mai satură a privi la casele cele multe, mari și frumoase, înșirate în rând una lângă alta.

În goana cailor, cari aleargă nebuneste pe căldărâmul de curând făcut, ajungem numai decât în centrul orașului. Aici trăgând la un birt, ne dăm jos din trăsuri și eșim puțin pentru a privi piața și edificiile dimprejurul ei. O deosebită impresiune fac aci asupra elevilor prăvăliile cu glastrele lor mari împodobite cu tot felul de obiecte de vânzare. Cu deosebire elevii se agită tare, când zăresc în glastre și câte-o jucărie plăcută de ale lor.

De data asta însă nu putem rămânea mult în Abrud, fiindcă trebuie să ne grăbim la gară, ca să nu scăpăm trenul, ce are să ne ducă la Bistra. Deci după ce ne întorcem la birt și gustăm ceva, alergăm cu toții în grabă la gară.

Aici altă surprindere mare pentru elevii noștri. Trenul de care auzise atâta, că aleargă ca un smeu, fără boi sau cai, acuma le stă înainte, așteptându-i să se urce în el, ca să-i ducă departe, departe... pe alte locuri nevăzute și neumbrate încă de ei. Până a nu se da signalul de urcare, elevii admiră și examinează cu deamă-runtul întreg trenul. Incep cu locomotiva, care pufăie mereu, slobozind pe horn valuri mari de fum cenușiu, ce răspândește un miros nu tocmai plăcut. Continuă apoi cu vagonul de postă, vagoanele de marfă și sfârșesc cu vagoanele de persoane. Firește, dându-le mereu explicațiile necesare. Acum de fapt văd că pricep, ce va să zică: *gară, cale ferată, vagon, locomotivă, tren*. Toate aceste le cunosc acuma din intuiție.

SAGA-GOMMÉ: Cea mai excelentă hârtie vergé pentru țigărete, fiecare foaie e gumirată.
1 cărțuție cu 80 de foaie 4 fileri.

(Bo 2236)

Când s'a dat signalul de urcare, elevii de-o dată acoper treptele vagonului destinat nouă, nizuind fiecare să ajungă mai iute în tren. Dacă au ajuns odată aci, își depun bagajul și se poartă cu toții pe la ferestri, așteptând cu nerăbdare plecarea trenului.

Când văd elevii trenul pornit la drum, nu mai pot de bucurie. Toți râd, bat în palme, și sânt plini de mulțumire. Folosesc aceasta dispozitie sufletească a lor și întonez cu ei în cor marsul: *Moartea ne vine dar nu ne pasă*. Și aici cântecul deschide ușile vagoanelor și face pe pasagerii să ne asculte.

Pe tren am călătorit cu toții cu bilet de jumătate. Se poate obține astfel: Directorul școlar se libereze un certificat în care să se spună ținta călătoriei, linia pe care se face călătoria apoi numele învățătorilor și elevilor, cari iau parte la excursiune. Certificatul ăsta îl arată la ghiseu când scoate biletele și de acolo pe baza ordinului ministerial Nro 44.463—1893 primește biletul cu pret redus pe clasa II respective a III-a.

Acest favor numai în cazul acela se poate obține, dacă la excursiuni iau parte cel puțin 10 elevi.

Din Abrud trenul o ia repede la vale prin livezi cu iarbă verde către *Roșta* sau mai bine zis Gura-Roșiei, unde ajungem în scurt timp. Aici le spun și arăt elevilor cum se transportă cu motorul piatra auriferă dela băile erariale din Roșia până aci la șteampuri, de se macină.

Plecând din gara Roșiei, trecem pe un pod mic de fier *Valea Abrudului* și dăm în Cârpenis, locul nașterii lui *Cloșca* și *Crișan*, unii din căpeteniile revoluției dela 1784. Corturile tiganilor din Cârpenis, ce le vedem așezate aproape de linia căii ferate pe cum și multimea „puradailor” goii și nespălați, cari o iau la întrecere cu trenul, produc mare ilaritate și veselie în sânul excursioniștilor noștri. După ce trecem Cârpenisul îndată ajungem în gara *Câmpenilor*. Acesta rămâne ferit de o parte la stânga, cam depărtător dela gară. Le spun însă băieților, că Câmpenii sunt un orașel, care a jucat un rol însemnat în istoria anului 1848/9. Aici a fost cartierul general al lui *Iancu*. De aici a pornit și condus el pe moșii lui viteji, cu cari a secerat atâtea lupte și izbâzi mărețe, cari iau dat titlul de *Regele-Munților*.

Din gara Câmpenilor, de unde se urcă trenul nostru o mulțime de muncitori români, trecem imediat *Arieșul*, ce vine repede dinspre *Vidre* și *Albac*, locurile de naștere al lui *Avram Iancu* și *Horia*. Podul de fier de peste *Arieș* și mărimea apei de asemenea stârnesc admirația băieților noștri. Trecând *Arieșul* le-am spus băieților să bage de samă, că acum îndată trebuie să ajungem la Bistra, ținta călătoriei noastre. Pe când le mai spuneam să fie cu băgare de seamă la scoborirea din tren, elevul din școala de repetiție *Paul Boncuț* strigă deodată: Să vede biserica din Bistra. Cei alții cum aud aceste erump în strigăte de „să trăiască”; pun mâna pe bagaj și se pregătesc de coborâre. Trenul își încetă viteza și punct la orele 1¼ se oprește în gară. Aici ne așteaptă nerăbdători vre-o 70 elevi, înșirați militărește de-alungul gării, având în frunte pe părintele *Laurențiu Nicoară*, directorul școlii, părintele *Romul Marcu*, colegii: *Letiția Bugner*, *Aurel S. Micu*, *Iuliu Coroiu*, cantorul *Teodor Achim* și vre-o câțiva dintre popor.

Coborând din tren suntem întâmpinați și primiți de toți aceștia cu cea mai mare bucurie și dragoste frățească. Din gară pornim cu toții pe jos. Înainte merg elevii noștri din Bucium-Sasa, după ei urmează numărșii elevi din Bistra iar după aceștia pășim noi conducătorii, cari discutăm însufleții despre însemnătatea și influința binefăcătoare, ce o va face excursiunea aceasta asupra tuturor elevilor noștri.

Pe drum, ne salută călduros și ne privește cu drag o mulțime de popor. Se vede, că toți suntem veseli și încântați de lucrul, ce l-am pus la cale. Dacă am ajuns la școală elevii noștri au fost conduși într-o clasă, ca să se re-

crețieze puțin, iar noi conducătorii ne-am retras în cancelăria școlii pentru a ne înțelege și întocmi planul excursiunii pe ziua aceea.

Conform acestui plan la orele 3 d. a. vizităm cu toți elevii buciumani și bistreni pompoasa biserică din loc. Mărimea, frumseta și aranjamentul bisericii storc admirația micilor noștri excursioniști. După ce am viziat cu de-a mărunțul tinda, nașa și altarul bisericii, eu m'am suit cu elevii mei în cor și acolo am cântat un „*Stinte Dumnezeule*” și *Christos a înviat*, ca un fel de mulțumită lui Dumnezeu, că ne-a ajutat de am făcut în pace drumul dela Buciumșasa până la Bistra.

Am vizitat apoi mașina de scărmanat lână a părintelui Nicoară, pușale de bătut pănură, vechia biserică din Bistra, zidită la anul 1751 de către evlaviosul episcop *Petru Paul Aron de Bistra*, care aici se născuse la anul 1709.

Ne atrage atenția o cruce simplă de marmoră alburie. Ne apropiem de ea și descifrăm: *Ana Aron de Bistra* (Bisztray). Indată ne reamintim, că repausata a fost iubitoarea soției al marelui metropolit al Românilor uniți *Iosif Sterca Șului de Cârpenis*, care e știut, că între anii 1814—1856 funcționase în Bistra ca capelan, paroh și protopop. Crucea simplă și mormântul fără leac de îngrăditură ne atinge însă neplăcut.

Intrăm apoi în biserică. Fiind însă aceasta în ruină numai cu mare grijă o putem cerceta. Aci am admirat cu toți pictura veche bizantină de pe iconostasul și cerimea altarului. Privind pictura aceasta minunată și stînd de cine e făcută aceasta biserică mi-am zis: ce pagubă și ce rău e, că noi Români din părțile aceste n'avem puteri și mijloace, ca să reparăm și susținem mai departe aceste alese locașuri, cari vorbesc mai bine despre trecutul și nizuințele noastre pe acest pământ istoric al nostru.

Dela vechia biserică, ne-am întors cu toții la școală. Aici s'au împărțit excursioniștii pe la locuințe, având ca seara la orele 7, când vom auzi sunetul trompetei să ne adunăm din nou cu toți la școală pentru a privi la exercițiile pompierilor voluntari din localitate și pentru a lua parte la prelegerea cu schiopicul.

Ai noștri au legat frăție deplină cu bistrenii. Mai ales băiatul meu *Lucian Sas* elev în cl. I e nedespărțit de *Romus Coroiu*, băiatul colegului Iulin. Dar și ceilalți toți s'au aflat prietini. E aici acuma atâtea viață, sănătate și sburdălnicie, încât noi învățătorii privind la gloata asta de copii sgomotoși, de fapt ne simțim foarte emoționați.

Dar iată, că sosesc și pompierii. În fruntea lor pășește mândru colegul Micu. Pompierii și mai ales colegul Micu, în uniformă lui de comandant cu coiful lucitor pe cap, fac mare impresie asupra elevilor mei, cari nu mai văzuseră până acuma astfel de „cătane”.

S'a făcut apoi proiecțiuni cu icoane și scene din viața Mântuitorului și din „Despre beție”. Părintele Nicoară a dat la toate explicațiile de lipsă.

Ziua următoare de 8 Mai st. n. era sărbătoare școlară. Colegii din Bistra proiectase ca în ziua aceasta se serbăm cu toții afară în natură: ziua paserilor și a arborilor. Spre scopul acesta invitase și pe colegii *Patriciu Pallade* din Câmpeni și *Pamfilu Giurgiu* din Mușca. Dimineața la orele 7, s'a servit mai întâi o sf. liturghie de către părinții Nicoară și Bărbat. Au participat toți elevii. Cu cei din Buciumșasa s'a cântat liturgia a lui Ștef pe 2 voci, sopran și alt.

Nevenind deci „câmpenarii” și „mușcanii” am eșit numai noi buciumșesenii și bistrenii afară la câmp spre a serba ziua paserilor și a arborilor. Trecând *Arieșul* pe un pod de lemn, am urcat un deal și la poala unei păduri, de unde ni se deschidea o perspectivă frumoasă. După aceea am ținut eu, o vorbire elevilor des-

pre însemnătatea zilei, conjurându-i să fie cu toții apărătorii și crutătorii paserilor și arborilor, a acestor ființe atât de nevinovate și atât de folositoare. Părintele Nicoară a dat aceleas indemnuri, băieților.

După aceste ne-am coborât în vale pe malul *Arieșului*, și aici am improvizat mai multe întreceri și jocuri cu elevii. S'au făcut întreceri în fugă, salt, trasul cu funia și cântare. Cei ce s'au destins au fost premiați în bani, pe care îi colectasem noi între noi. Toți s'au distins frumos, atât bistrenii cât și buciumșesenii. Emulațiunile acestea cred, au influențat deasemenea binefăcător pe elevii noștri.

După prânz la orele 3 eram cu toții înșirați în curtea școlii spre a porni către gară. Părintele I. Bărbat în termeni mișcători mulțumește tuturor pentru buna primire și dragostea, ce ni s'a arătat. Elevii bistreni împreună cu bravii lor preoți și învățători ne însoțesc și de data asta.

Despărțirea noastră de fapt a fost duioasă și emoționată. Când a pornit trenul noi am întonat: „Eu mă duc codrul rămâne”. Elevii și lumea din gară ridică pălăriile, isbucnind cu toții în strigăte de: „Trăiască buciumanii!” Noi din vagoane cântăm și privim la ei cu lacrimi în ochi.

Pe tren către Abrud băieții au cântat mereu. Cu toții erau veseli și sănătoși. În Abrud, făcusem o plimbare prin oraș, vizitând școala civilă de băieți a statului. Elevii noștri nu puteau îndeajuns admira atâtea lucruri câte erau expuse aci. Pe mine încă mă făcurea lucrurile aceste să oftez, aducându-mi aminte de modelele noastre școli.

Cu această ocaziune am luat hotărâre cu frații din Bistra, că de aci încolo în fiecare an școlile noastre gr. cat. din părțile aceste să organizeze în comun câte o serbare școlară, care întocmită mai din vreme cu un program bogat și ales, din fugă, salt, trântă, diverse jocuri, exerciții gimnastice, cântări etc., să fie un fel de olimpiadă, unde să-și arete vrednicia și hărnicia fiecare școală. Cred, că la asta vor adera și colegii din Câmpeni, Mușca și Roșia.

În comuna Bistra am costatat, că preoții și învățătorii sunt la culmea chemării lor. Cu toții muncesc și ostenesc din greu pe toate căile pentru binele și luminarea poporului, care încă se vede, că e bun, blând, ascultător și moral. Fericiți conducători, fericit popor!

Bucium-Șasa, Iunie 1914.

Inv. Marian Sas.

Ultima oră.

ROMÂNIA ȘI MONARHIA.

„*Novoe Vremja*” publică, dela corespondenții din București interviewuri luate cu dnii I. C. Brătianu, Al. Marghilomanu, Tache Ionescu și I. Porumbaru. Cu toții au declarat, că România s'a desfiacut de monarhia austro-ungar (nu și de tripla alianță?? Red. Rom.) alăturându-se, intru toate, Rusiei. Atitudinea aceasta e fermă și nu se mai poate schimba.

Știrea aceasta o primim din isvor maghiar, informațiile noastre sunt tocmai contrare, așten-tăm deci să fie desmintite interviewurile, sau traducerea lor maghiară. Vom cere de altfel informații din isvor autentic.

INTELEGEREA AUSTRO-UNGARĂ-GERMANĂ ÎMPOTRIVA RUSIEI.

„*Nowoje Vremja*” publică în numărul său amănunte senzaționale despre consfăturile, ce au avut loc în castelul Konopist între arhiducele Francisc Ferdinand și împăratul Wilhelm. Ziarul rusesc afirmă că cu acel prilej s'ar fi încheiat următoarea înțelegere:

PRIMA FABRICĂ BRAȘOVEANĂ DE ȘLEFUIT MARMORĂ, GRANIT, SYENIT, LABRADOR ȘI PEATRĂ

NAGY JÓZSEF

pietrar Brașov (Brassó), Kut-u 50.



Magazin permanent și expediție de obiecte de GRANIT și MARMORĂ din patrie și străinătate. — Execută și felul de lucrări pentru căldiri, cripte, mormante, mormăntale și statui, lucrări de marmură pe mobilă, garnituri pentru hotele și cafenele, portale, plăci pentru pereți și table comemorative, în orice din stime din piatră de marmoră și granit din patrie și străinătate. — Dela orice oferte 10% rabat.

Germania se obligă să inițieze la granița rusească două noi corpuri de armată, va spori numărul subofițerilor și la granițele de ost ale Rusiei va ține un corp de armată echipat permanent pentru război, iar în sfârșit își va spori marina de război încă cu alte 4 dreadnoughturi, afară de cele luate în program. Față cu aceasta Austro-Ungaria se obligă, ca să-și urce continentul de recruți cu 30.000 feciori și tot așa își va urea și efectivul rezervelor, va construi o linie ferată strategică dela granița rusească până la Stanislau, Cracovia sau Oderberg, va perfecționa fortărețele din mai multe orașe, iar Bosnia și Herțegovina o va despărți în două provincii independente deolaltă.

COMLOT CONTRA PRESEDINTELUI REPUBLICII FRANCEZE.

Am anunțat zilele trecute despre arestarea la Beaumont sur Olse a 2 anarhiști ruși în momentul în care aceștia volau să părăsească Franța spre a se duce în Rusia. Cei doi arestați Kiricew și Traganarowski fiind supuși unui interogator au mărturisit că atentatul voiau să-l săvârșească cu ocazia voiajului dlui Poincaré, președintele Franței în Rusia. Ei au dat și numele compliceilor săi în număr de 20, cari se aflau pe o listă găsită la Kiricew.

O nouă telegramă sosită astăzi anunță că poliția franceză a descoperit toate firele complotului. Că alți 4 anarhiști au fost arestați și seară și că planul lor era astfel conceput încât președintele republicii ar fi căzut cu siguranță victimă. Fiecare atentator avea asupra lui câte două bombe cilindrice și două revolvere Browning. Kiricew și Traganarowski aveau însășii să arunce primele bombe și în caz de nereușită ceilalți atentatori aveau să profite de învălmășeala produsă și să execute ei atentatul.

Toate foile pariziene au apărut astăzi în ediții speciale anunțând descoperirea complotului și dând și fotografiile anarhiștilor prinși. Faptul a produs o enormă senzație.

PRINCIPELE ALBANIEI CERE AJUTOR.

Principele Wilhelm — după cum se anunță din Roma — a invitat la sine pe reprezentanții tuturor puterilor și aducându-le la cunoștință că nu-și stău la dispoziție mijloacele necesare pentru ca să-i poată învinge pe răsculați, i-a rugat să intervină la guvernele lor, ca să i se pună la dispoziție mijloacele și trupele de soldați necesare, căci în caz contrar va urma curând o schimbare în Albania. Reprezentanții puterilor au declarat că nu pot da un răspuns definitiv, dar vor aduce rugărea domnitorului la cunoștința guvernelor lor.

La Durazzo e liniște, în Albania de sud s'a înăutătit însă foarte grav situația.

ACTIUNEA IMPOTRIVA PROPAGANDEI PANSĂRBEȘTI.

În legătură cu cercetările din Bosnia în chestia atentatului, s'a pornit așa zicând o adevărată goană după studenții sârbi și sloveni din universitățile din Germania și Austria. Astfel în Berlin poliția a făcut perchezitie la locuințele studenților sârbi, sloveni și croați membri ai societății „Jedinstvo”. În Viena s'a făcut deasemenea perchezitie la locuințele studenților sârbi și sloveni. Studentul sloven Iosif Kosak a fost arestat și e ținut în arest preventiv, găsindu-se că e conducătorul unei organizații naționaliste a studenților sloveni dela școlile medii din întreaga Craina.

În ministerul de finanțe comun și de război — după cum se anunță — se lucră la un proiect privitor la întărirea trupelor de vânători și landarmi la granița sârbească, urcându-li-se numărul la contingentul de război.

Ambasadorul Ciessi — după cum se anunță din Viena — a primit unele instrucții, dar instrucții definitive privitor la demersul, ce-l va întreprinde monarhia la guvernul sârbesc va primi mai târziu. Marti va avea loc în Viena un nou consiliu comun de miniștri, la care va lua parte și seful statului major, baronul Conrad, când se vor lua hotărâri definitive și pe când se va fi terminat și ancheta din Sarajevo.

În fața comisiei de anchetare din Sarajevo Principe a făcut declarații foarte senzationale, spunând că Narodna Obrana, condusă de generalul Bimincevici și maiorul Prihitevici, împarte bombe prin seful de comitanți Cigo, dela care au primit și ei bombe și revolverele.

DOMUL SĂRBIEL.

Intreaga Sârbia a îmbrăcat doliu din prilejul morții ambasadorului Hartwig pe care-l depăng ca pe un erou național. Marti după sfârșitul solenn al care va lua parte și regele Petru, sicriul cu cadavrul defunctului va fi transportat la Petersburg, unde va avea loc Joi înmormântarea.

ECONOMIE.

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

	— 11 Iulie.
Grâu pe Octomvrie	12.81
Grâu pe Aprilie 1915	12.98
Secară pe Octomvrie	9.25
Ovăș pe Octomvrie	7.60
Porumb pe Iulie	7.18
Porumb pe August	7.27
Porumb pe Maiu 1915	6.98

Bibliografie.

Revista copiilor și a tineretului, apare la București, Calea Victoriei 41, sub conducerea dlor: C. G. Costa-Foru și Barbaris. Ediția de lux: Pe an lei 10. Pe jum. an lei 5. Pe 3 luni lei 2.50. Ediția populară: Pe an lei 5.— Pe jum. an lei 2.50. Pe 3 luni lei 1.25. Un număr 10 bani. (Ediția de lux nu se vinde cu numărul). Peste hotar abonamentul se urcă cu lei 2.50 pe an la amândouă edițiile. Numai abonații revistei au drept să participe și să concureze la premii. Nr.-ul 26 (28 Iunie v. 1914) a apărut cu următorul cuprins: Excursiunea noastră pe munți de C. G. Costa-Foru. Din sânjar, armăsar (fablă) de C. Casp. Lăcomia (poveste) de Sandu dela Mirești. Oaja care și plimbă coada în câmpior de N. Irimia. Dușmănie (legendă) de D. Bărbulescu. Pagina amuzantă de P. Nița. Rândunel (roman) de Paola Lombroso. Ca mâna soei-vei (versuri) de Mircea Dornă. Rații din scrisoare (anecdote) de M. Miron. Tiganul și fleica (versuri) de Hr. Dăscălescu. Jocuri și deslegări. — Abonamente de vacanță. — Hazuri, etc.

Înștițare. Din îndemnul dlui I. Mihăescu, profesor universitar, studentii Dim. I. Cornițescu și Vasile S. Radu au tradus în românește: „Dreptul bisericesc orientat” de N. Milas, fost episcop al Zarei (Dalmatia). Dreptul acesta e cea mai completă și mai bună lucrare de natura aceasta în Orient. Cuprinde toate noțiunile de drept cari sunt în vigoare actualmente în toate bisericile de răsărit. Însotit de indicarea canoanelor privitoare la fiecare chestiune și de istoricul ei dela începutul Bisericii creștine universale și a celor particulare până în momentul traducerii. Traducerea e revizuită de dl prof. Mihăescu și are alături un volum de circa 800 pagini format Nr. 12. Cum o asemenea lucrare necesită mari cheltuieli, dar căreia studenții au foarte restrânse, Dreptul acesta era merit să nu mai vadă lumina zilei, dacă nu se ajvia dl Matei T. Popescu, student în Teologie, care binevoind a-l pune la dispoziție suma de 200 lei pentru începerea tipării. Tiparul însă va costa mult mai mult și de aceea studenții mai sus numiți fac un călduros apel către aceia cari vor să încurajeze munca lor, rugându-i să subscrie o sumă oarecare pentru tipărire, sumă pe care ei se obligă a o răspunde în urma vânzării. Totodată roagă călduros pe aceia pe cari îi impresază cartea și doresc s'o alba, să ușureze suportarea cheltuielilor tiparului, subscriind un număr de volume și trimițând costul lor, care e de 8 lei, pe poștașul, pe adresa dlui Dim. I. Cornițescu, Seminarul Central, București.

Tot la adresa de mai sus se găsesc și liste de subscripție și de abonament pentru cei cari au nobila dorință de a ajuta pe calea propagandei înfăptuirea acestui lucru bun.

Numele subscriitorilor ca și al abonaților va fi trecut la sfârșitul cărții.

POSTA ADMINISTRATEI.

L. I. Chisbac, Iași. Adresa cerută e „Românul” din București str. Câmpianu, 14.

Redactor responsabil: Constantin Sava.

Mulțumită publică.

Tuturor cunoscuților și amicilor, cari din prilejul trecut al repedeștii stampoului nostru defunct

GRIGORIE NICOARĂ,

ne-au adresat condolențe și cuvinte de mângâiere prin pierderea ireparabilă ce am îndurat, pe această cale venim a le exprima sincerile și călduroasele noastre mulțumiri.

Ibănești, 7 Iulie 1914.

Jalnică familie.

De vânzare.

50 acții ale institutului „Albina” cu câte 320 coroane.

Adresa se află la administrația ziarului.

(Ba 2247)

Se caută

o domnișoară

la copii de 4—6 ani. Se preține cunoașterea limbei române și maghiare eventual și germăne. — Informații se primesc la Administrația „Românului”.

(Co 2218)

De vânzare

Într-un oraș-mentan, ținut locuit de Români,

o farmacie

cu drept vechiu real, de vânzare cu preț ieftin. Condițiuni favorabile. — Adresa la administrația ziarului. E foarte recomandat pentru farmaciști români.

(Me 2248)

Bank-sanatorium

BUDAPEST, VI, Aréna-út 84/b.

Városliget.

Desp. urologic, pentru suferinzi de boale de

maltați — bășică

și reumat

Le 2064

Sanatorul Dr. Mann

Arad, str. Kazinczy 10. :: Nr. telef. 532.

Se va deschide în 15 Iulie n. Institut de cură aranjat conform celor mai stricte pretențiuni ale științei medicale moderne, care în urma poziției sale e absolut scutit de sgomot și de praaf. Toate camerele bolnavilor răspund spre o grădină frumoasă. Terase închise și deschise. Sală excelentă de operații, camere aparte, laborator Röntgen, — chimic și — microscopic.

Fiecare bolnav își alege pe medicul curant.

Inspecție medicală în permanență. Prețuri moderate. În sanator se primesc pentru cură orice altfel de bolnavi, — afară de nebuni și de cei cari suferă de boale molipsitoare de puroae, precum și slăbănogi în urma boalelor cronice. — Anunțări se fac dela 1 Iulie n. Detalii dă cu plăcere prin telefon sau în scrisoare.

(Ma 2214)

Dr. ADOLF MANN.

Intreprindere europeană.

Numai 4 zile.

Pentru prima oară în Europa.

Numeroși cai, cămile, urși și elefanți!

Trupa ciroului american a lui Könyöt Brothers, e compusă din cei mai de seamă membri ai ciroului

BARNUM și BAILEY.

Numai 4 zile. Cel mai frumos și mai mare circ în Europa. Aduc la cunoștința on. public din Arad și provincie, că în 14 Iulie n. voui sosi cu întreagă trupa la Arad cu un tren special venind din România și în 14 Iulie seara la orele 8 voui organiza o mare reprezentație de gală în piața Béla.

Reprezentații voui organiza în 4 zile, și anume: **Marti în 14 Iulie, Merouri în 15 Iulie, Joi în 16 Iulie și Vineri în 17 Iulie,** cari vor întrece orice reprezentații similare. După amiază mare retragere de gală pe strada principala a orașului.

Producțiunile ciroului meu nu s'au mai văzut în nici un circ până acum.

Bilete se vând înainte în ziua sosirii dimineața dela orele 10 la vagonul I. Amănunte se vor găsi pe afișerie Ziinic reprezentații dela orele 10 a. m. — Prețul de intrare 20 fileri.

Spectacol special, ce se poate vedea în ziua întreagă dela șatra de lângă circ; prețul de intrare 20 fileri.

(Ko 2242)

Pentru prima oară în Europa.

Numai 4 zile.

Intreprindere europeană.

Desfacere de prăvălie permisă prin lege.

Din cauza închiderii prăvăliei se pun în vânzare cu prețuri foarte convenabile bijuterii de aur, argint, nestemate.

Aranjamentul se vinde ieftin.

Fa 2153

Farkas Streicher J. Arad, piața Tököly nr. 1.

S'a deschis



în Arad
în casa-Löcs din
colțul străzii Salacz

magazinul de modă Németh

unde se pot căpa
cele mai noi și mai
moderne

pănuri de vară p. haine.

Asortiment bogat.
Prețuri convenabile.

Roagă binevoitor sprijin:

Németh magazin de modă.

(Ne 2215)

Noua berărie „Steinbruch”

și-a început deja calea triumfală.



Depozit principal:

Kaufmann Lajos és Tsa
Arad, plața Boroș Béni 21.

Adresa:

HAUPTSTÄDTISCHE BIERBRAUEREI A. G.
STEINBRUCH.

(Bo 2945)

PENTRU CA SĂ CUMĂRAȚI
„PIANURI”



nu trebuie să mergeți la BUDAPESTA, la
„TRISKA”

se pot cumpăra cu prețuri favorabile. În localitate introducerea pe timp de un an o face gratis. În provincie: expediază pianuri cu porto și pachetare gratis.

TRISKA J.
OLUJ (KOLOZSVAR),
str. Bartha-Miklós nrul 14.



Ceasornice,
Bijuterii,
Gramofone, Plăci.



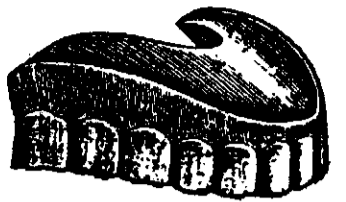
Chiar și pentru
plătiri în rate.

Ceasornice „Strada”, dela 5 cor. în sus, înalte-litere 50 fileri. Lunar nou recepții de plăci. Mare magazin de articli pentru sport și lampă electrice pentru buzunari! Pentru ceasornicele și gramofonele noui se dă garanție de 10 ani, iar pentru reparație o garanție de 5 ani. Atelier de reparare pentru ceasornice, bijuterii, gramofone. Schimb de aur și argint zdrobit. Tóth József. Cronometru și orologier artistic, Szeged (Szeged) Dugonics-tér Nr. 11. Numeroase scrisori de recomandare. Prețurile noastre gratis. Permanent noui și de sticlă românești.

FELICIAN PAPP

DENTIST DIPLOMAT

Șimleul-Silvaniei
(Szilágyosmlyó),
Arany János-utca 1.



Execută coroane de aur și platină, șiruri complete de dinți în cauciuc și celuloid, apoi dinți artificiali fără de pod și cari nu se scot din gură, foarte potriviți pentru a putea mânca pe ei și cari înlocuiesc deplin dinții naturali. Vindecă dinți și rădăcini bolnave, execută plombare de rădăcini cu aur, platină, argint, porțelan și cu cei mai noi dinți. Stete cari pot fi schimbați, și cari se potrivesc și la poduri cari nu se scot din gură.

Po 1802—15

Balsamul farmacistului A. THIERRY



Altein echter Balsam
aus dem berühmtesten Apotheken des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn

e veritabil gumal dacă are
mărcă de scutire călugăriea.
Are efect excelent în boale organelor de respirație, tușă, imbecilitate, răgușală, câșt de gât, boala de plămâni, lipsă de apuc, mialure neregulată, boala holerice, infuziă, cărcei în stomac, etc. etc.

12 sticle mici, sau 6 sticle mari, sau 1 sticlă mare pentru călătorie
6 cor. 60 fil.

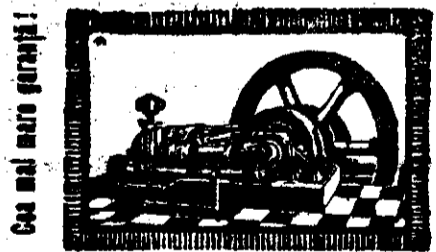
Alifa Centifolia
a farmacistului
A. THIERRY

are efect excelent contra oricăror răni învechite din cancer, hemoragii, aprinderi, carbunculi, pentru îndepărtarea ulcerelor străine, face de prisos operațiile dureroase, împiedică învecinarea sângelui. 2 țagla 3 cor. 60 fil. trăsându-se înalt înainte sau cu rambur. — De vânzare în Budapesta la farmacia TÖRÖK I. precum și în toate marile de seamă farmacii din țară. În cantități mari în drogheriile: Thal-mayer és Seltz, urmașii lui Koch-meyer, Radanovits Testv. Unde nu se găsește să se ceară direct dela proprietarul: Ke 2030

A. THIERRY, farmacie la „Ingerul păzitor” Pregrada (lângă Rohitsch).

La comenzi mai mari se acordă rabat considerabil!

Cele mai bune motoare!



Cele mai mare garanții!

Condiții favorabile de plătere!

RENUMITELE

MOTOARE DIESEL veritabile „Körting”

executate pentru a fi vertical și orizontal.

Motoare absorbitoare de gaz și benzină.

Garnituri de îmblățit cu locomobile cu benzină și ulei brut. — Automobile cu benzină.

Noutate surprinzătoare!

MOTOARE CU ULEIU BRUT
cu conduct cruciș.

Gellért Ignác és Tsa

BUDAPEST, V., Koháry-utca 4.

Cereți prospect gratis. (Ke 2128)

Dr. Werner Sándor

fost medic al Institutului röntgenist
dela spitalul Szent István din Budapesta

Institut de cură Röntgen și laborator chimic.

TRATAMENTE: la boale de piele, ecema cronică, cancer de piele, oftică de piele, etc. boale de strat, fiori albe, inflamații supuratoare etc. etc.

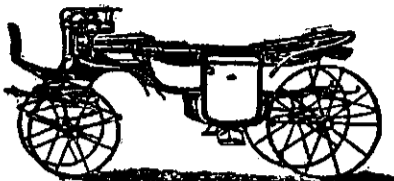
EXAMINEAZĂ: (transluminare și fotografie) schimbările în plămâni, inimă, stomac și intestine, în oase, și încheieturile, röntgenizarea stărei bolnave a dinților, etc.

Arad, piața Szabadság 2., etajul II.
(We 2228)

Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni
de mașini este a lui

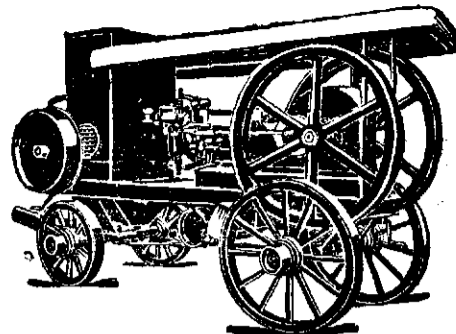
Kovács István

Temesvár-Józsefváros, str. Fröbel nr. 58.
(Casa proprie).



Fabricant de trăsuri și autocaroserie,
furnizorul postelor reg. ung. și mecanismelor militare. — Mare depozit permanent de toțfelul de trăsuri și calese noi și folosite. — Atelier de reparatură. — Atelier de făurarie, rotarie și de lastruit.
(Ko 1984)

Fabrică
le mo-
toare cu
gaz în
Drezda
soc. pe
acții mai
nainte
Moritz
Hille.



Cea mai veche și mai mare fabrică de
motoare cu gaz în germania-centrală.

Agentură
principală: **KALMÁR ERNŐ**, mașinist
diplomat
BUDAPEST, VI, Podmaniczky-u. 4. Telefon 22-76.

Motoare în orice mărime. — Motoare cu benzină, gaz,
petroleum, oleiu brut, gaz terestru, Diessel și absorbitoare.
Prospecte și trimiterea inginerului la fața locului gratis.
(Ke 1892)

„Matteine”

antrepriză pentru stărpirea ploșnițelor și a
molliilor,

Arad, str. Tabajdi Károly 1.

(Telefon: 10-45) Ma 2212
(Proprietar: Fischer)

Execută pe lângă un preț anual moderat
asigurări de palate, oteluri, institute, locuințe
mai mari, împotriva paraziților. — Execută
nimecirea definitivă a ploșnițelor și a larvelor
acestora pe lângă garanță de un an.

SANATORUL ȘI HIDRO- TERAPIA ISTVÁN-UTI

TELEFON: 81-01.

Din nou zidit, cel mai modern aranjat
institut particular de cură pentru suferinții de boale chirurgice, interne și de
nervi. Cură hidrotropică și pentru bol-
navi externi. Cură magnetică Arsonvali-
sare. Toțfelul de tratamente electroterape-
tice. Băi de acid carbonic. Băi solare.
Gimnastică suedeză. Röntgen.

Prim-medic-director:

Dr. VIKTOR DAPSY de DAPSY, operator.

Prospect.

Budapest, VII., István-út sarok
Hungária-út 9. (E 2225)

*Nu dau copiilor mei prăjituri pregătite
cu drojdi, bărbatul meu, care e medic
pentru copii, e un dușman declarat al
acestor prăjituri. Dar, fiindcă copiii cer
prăjituri, lipiu, torte și pancove, eu le
pregătesc acestea cu praful Dr. Oetker.
De cindă copiii mei capătă purding din
lapte și ouă pregătite din praful — Dr.
Oetker, sau cremă cu praful de cremă
dibona — Dr. Oetker, care este o mân-
care excelentă înviorătoare. Aceste mân-
cări sunt gustoase, nutritive și fiind
»last not least» sunt și ieftine.*

Ke 1808

PREMIAT CU MARELE PREMIU GRAND PRIX.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele să folosească
crema americană, pudra americană și săpunul american,
care depărtează de pe față și de pe
mâni orice fel de pete, și întrece toate
mijloacele de acest fel întrebuințate
până acum. Se capătă la: :: :: ::

Apoteca Sfântul Gheorghe în Oravița.

Prețul unui borcan de cremă americană
1 cor. Prețul pudrei americane 1-50 cor.
Prețul săpunului american 1 cor. În contra
durerii de dinți mai bune sunt picăturile
americane. Prețul 1 cor. :: :: (Ce 1754)

STEFAN REGEL

măestru faur

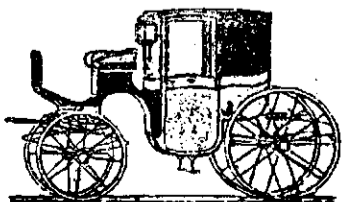
Lugos, Str. Buzlașului Nr. 30. (Casa proprie)

Ofer on. public bogatul meu magazin de toțfelul de
birje, drocare și toțfelul de trăsuri țărănești.

CATALOG
ilustrat se trimite
gratis și franco.

(Re 1985)

Prețuri ieftine.



Lucrările de faur,
reparările trăsuri-
lor și alte
lucrări în această
branșă se exe-
cută în mod
artistic.



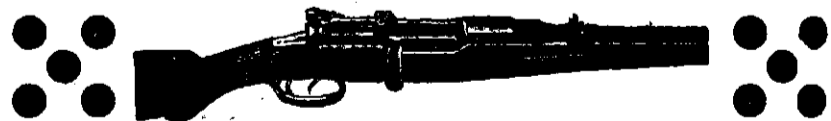
Pictură pe sticlă și atelier mozaic

pentru biserică și alte feluri de clădiri.
Adjustare cu sticlă decorativă în stil ANTIC și
MODERN în cadru de ARAMĂ și PLUMB, cu
prețuri convenabile execută

RUHR és SPITZ

Budapest, VIII., Lillom-u. 28 sz.

Proiecte și prospecte gratis.
(Ru 1929-60).



Puștile de vânat Mannlicher Schönauer
sunt incontestabil cele mai bune puști cu repetiție.

K. 225. s'a atins cele mai mari pretențiuni cu Munițiune 1912.
Incărcătură mai puternică. — Praful de pușcă numărul III.

Se poate comanda dela reprezentanța
generală pentru Austro-Ungaria:

JOH. SPRINGERS ERBEN

k. u. k. Kammerlieferanten, WIEN, I., Graben 10.

E 2078

MAI MARE MAGAZIN DE OROLOAGE ȘI BIJUTERII
SONCZY LAJOS clasornicar și bijutier.
ARAD, PIAȚA LIBERTĂȚII Nr-ul 1.



Țin în magazin oroloage pentru buzunar veritabile elvețiene, oroloage de părete cu sunet de clopot, oroloage moderne. Bijuterii de aur și argint. Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

Serviceu prompt.
 Mare atelier de reparat.

Cu deosebită stimă
Losonczy Lajos
 orologier și bijutier.

MENZEL K. C.

orică de plăci pentru acoperit, — ciment de m, — asfalt și plăci de izolare **POZSONY.**

Birou în Budapesta: VII., Erzsébet-körút nr. 13.
 Reprezentant: **SÁNDOR ARNOLD.**

1696 POZSONY. Decorat cu 25 dipl. SZOMBATHELY.
 Telefon „József” 41-01.

că ancorată brev. e cel mai bun material de izolare al seilui. — Execuție de pardosire cu asfalt, acoperire și izolare.

„uganit”, placă de piele pentru acoperit fără miros.

scută totfelul de lucrări de asfaltare, acoperire, izolare etc. specialitate. (E 2029)

(1 2140)
Cea mai frumoasă lumină”

o dă gazul acetylen, pentru care recomand aparatele mele de cea mai simplă construcție, fixate sau transportabile (sistem uscat). Celor cari au aparate Beaugid le dau pentru aceste în schimb aparatele mele de acetylen, transportabile și patentate, umplute cu 5 kgr. carbid, ceace corespunde la 8 flăcări pentru luminatul în casă. — Aceste aparate nu sunt supuse nici unei comisii ale autorităților. Aparatele mele cu carbid crămit dau o lumină de 50%, mai ieftină decât cele cu carbid Beaugid. Acord garanția cea mai sigură, deoarece nu pretind nici o plătire anticipativă. Am referențele cele mai bune și servesc bucuros cu preliminare de spese.

INCZE FERENCZ
 ORAVICZABÁNYA. (Ungaria de sud).

oprindere de acetylen cu brevet. — Fabrică pentru aparate acetylen cu brevet. — A fost distins la toate expozițiile.

ciestatea de asigurare olandeză societate pe acții.

„Allgemeine Maatschappij van Levensverzekeringen Lifrente” în AMSTERDAM.

recțiunea p. Ungaria se află în palatul propriu al Inst. în Budapesta, Kálvin-tér, Baross-utcza 1, Üllői-ut 2—4 sz. Intrarea prin poarta nrul 4 din bulevardul Üllői.

Cele mai ieftine taxe:

suma asigurărilor la sfârșitul anului 1912	} peste 406 mil. cor.
suma rezervelor	„ 120,416.453 cor. 94 fil.
sumă de rezerva replătirilor	„ 986.409 cor. 14 fil.
sumă de până acum făcute migrațiilor	„ 13,153.386 cor. 05 fil.

(1758)

OLIVIU PASCU

== Inginer diplomat ==
Orăștie—Szászváros
 Strada Berliului numărul 8.

Îndreptinde ori-ce lucrări tehnice și anume: măsurări de pământ, de păduri, parcelări, corecții de hotar, brante, cât și desemnări de mape și schițe. Pregătește planuri și preliminare privitoare la-orice-fel de clădiri și alte lucrări, edificii vile, case de locuit, clădiri economice, plafoane și poduri de betonarmat, pozele, trenuri normale, trenuri economice și industriale, canale, apeducte, jilipe, etc. — Interesații sunt rugați a se adresa cu încredere firmei care cu plăcere le va sta la dispoziție! (Pe 1051—55)

IN ATENȚIUNEA CĂLȚUNARILOR!



Cele mai frumoase și mai bune fețe pentru ghețe și pentru cisme și achizite pentru ghețe mai bine și mai ieftin se pot procura
 Ve 1765 dela:

Dacă dorești să ai ghețe bune și comode dar și elegante, pe lângă prețuri foarte moderate, atunci să te adresezi cu încredere firmei:

WEIDNER JAKAB, fabrică de fețe pentru ghețe — călțunar pentru domni și p. femei
 Lugoj, str. Széchenyi. :: Telefon: 87. :: Prețurent gratis.

Cereți pretutindeni

deoarece se află deja
 în OSPĂTĂRIA

Sütő István str Weitzer János

berea excelentă

de Steinbruck a soc. „Fővárosi Sörfőző” societate pe acții.

Depozit principal pentru Arad și provincă:

Kaufmann Lajos és Társa
ARAD

Boros-Béni tér numărul 21.
 Telefon 844. (Ka 2241-2) Telefon 844.

INSTITUT DE ASIGURARE ARDELEA „TRANSYLVANIA“

**SIBIU, strada
Cisnădiei 1-5.**

„ :: :: (EDIFICIILE PROPRII.)

Asigurări împotriva focului, pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini mobile, etc. pe lângă premii recunoscute cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții (pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-ca dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensie și de participare la câștig asigurării de zestre (copii), pentru servicial militar, asigurări pe spese de înmormântare

Asigurări de accidente corporale, contra infracției (furt prin spargere și alte nenorociri întâmplătoare)

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apărut

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1913	K.	5.635.328.1
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5.755.858.2
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1913	(foc	„ 144.436.366.-
	(viață	„ 12.067.702.-
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2.696.458.-

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit oricui informații în birourile direcțiunii, strada Cisnădiei nr. 5. la agentura principală în Arad, Brașov, Cluj precum și la toate agenturile locale.

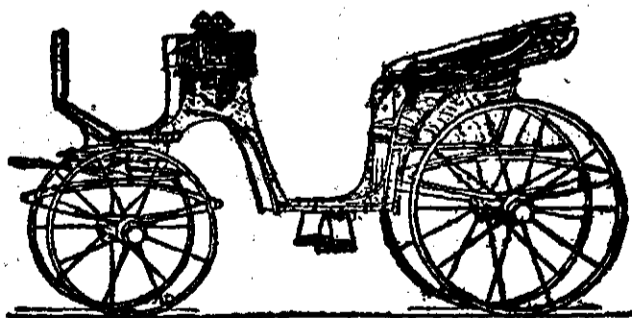
Persoane versate în acțiunile, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

(Ta 239-52)

SZABÓ TESTVÉREK

fabricanți de trăsuri **ARAD** piața Boros Béni 18.

Prețurent ilustrat
gratis și franco.



Prețurent ilustrat
gratis și franco.

Sa 2186

Aducem la cunoștința on. public din Arad și provincă, că vechiul nostru atelier pentru fabricarea trásurilor din strada Kápolna, care se bucură de un bun renume, l-am mutat în piața Boros Béni nr. 18. Execută toffelul de lucrări în aceasta branșă, toffelul de trásuri moderne cu corzi noi și fără corzi, și anume: trásuri de gală, comerciale și pentru economie, precum și repararea lor. Trásuri vechi le schimbăm cu trásuri noi pe lângă condițiuni convenabile. — Roagă binevoitor sprijin:

Szabó Testvérek, fabricanți de trásuri Arad, piața Boros Béni 18. In apropierea gării trenului de Podgorie.